

Jaarverslag 2020

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

Inhoudsopgave

A.	Verslag 2020 Raad van Toezicht	4
1.	Verantwoording werkzaamheden	4
2.	Samenstelling Raad van Toezicht en relevante nevenfuncties	9
B.	Bestuursverslag 2020	12
1.	Juridische structuur en governance	12
1.1	Juridische Structuur	12
1.2	Governance	12
2.	Het Flevo-landschap in kort bestek	18
2.1	Beleidsplan 2020-2023	18
2.2	2020 in kort bestek	20
2.3	Risicomanagement	21
2.4	Beleggingsbeleid en vermogensbeheer	22
2.5	Toekomst	23
3.	Doelrealisatie 2020	26
3.1	Doelstelling Beheer en recreatief gebruik natuur, landschap en cultuurhistorie	26
3.2	Doelstelling Voorlichting en Communicatie over natuur, landschap en cultuurhistorie	36
3.3	Doelstelling Herstel en Ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie	40
3.4	Doelstelling Fondsenwerving	46
3.5	Administratie en organisatie	51
4.	Bijlagen	54

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

A. Verslag 2020 Raad van Toezicht

1. Verantwoording werkzaamheden

‘Samen maken we Flevoland iedere dag mooier’. Deze zin drukt de ambitie van Het Flevo-landschap uit, samen met, door en voor Flevolandse mensen werken aan een gezonde natuur in een levend landschap zowel in beheer als ontwikkeling. We zijn heel blij met de enorme kans die de provincie Flevoland ons geeft om nieuwe natuur te ontwikkelen in het kader van het Programma Nieuwe Natuur. Zonder de steun van provincie en Rijk was een verdere natuurontwikkeling bij Schokland en Noorderwold-Eemvallei niet mogelijk geweest. We vinden het heel fijn te merken dat de natuur bij veel Flevolandse mensen in hun hart is gesloten, het maakt deel uit van de beleving van Flevoland, het geeft het landschap identiteit, het is onderdeel van het Flevolandgevoel. Deze betrokkenheid blijkt uit onder andere het grote aantal begunstigers en vrijwilligers. Als neveneffect van corona is het aantal bezoeken aan onze gebieden enorm toegenomen in 2020. Dit manifesteert zich ook in een groeiend aantal begunstigers vanaf 2021. Vrienden/sponsors uit het bedrijfsleven zijn onmisbaar bij ons werk, evenals de ondersteuning van overheden. Ook de stevige bijdrage van de Postcode Loterij Nederland is voor ons van groot belang. Het Flevo-landschap werkt samen met vele kleine en grote organisaties binnen de natuursector en daarbuiten. Daar toezicht op houden en zien hoe natuur en landschap zich ontwikkelen en de beleving en waardering daarvan door vele bezoekers te horen, vervult ons met trots.

De Raad van Toezicht heeft als belangrijke taak toe te zien op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en daarmee op de realisatie van de doelen van de organisatie. Daarbij ziet de Raad van Toezicht erop toe dat Het Flevo-landschap conform de doelen in de statuten handelt. Zij heeft oog voor risico's en daarnaast voor gevolgen van (maatschappelijke) ontwikkelingen in de omgeving van Het Flevo-landschap. Naast het toezien, is de Raad van Toezicht ook sparringpartner voor de directeur-bestuurder. Onder andere in themabijeenkomsten, vaak in aanwezigheid van het management wordt hier verder inhoud aan gegeven. Verder is de Raad werkgever van de directeur-bestuurder.

De voorzitter van de Raad van Toezicht voert periodiek overleg met de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht is in 2020 zes keer in vergadering bijeen geweest, waarvan één een extra vergadering betrof in verband met een grondruil in het kader van het Programma Nieuwe Natuur. Daarnaast is er een themabijeenkomst georganiseerd over het thema Natuurbeleving en een gezamenlijk veldbezoek aan de Kamperhoek en het Greppelveld.

Binnen de Raad van Toezicht zijn er drie commissies: de Audit Commissie houdt specifiek toezicht op de financiële ontwikkelingen. De Audit Commissie heeft zes keer vergaderd in 2020.

De Kwaliteitscommissie houdt specifiek toezicht op de duurzame kwaliteit van de werkzaamheden en het beheer. De Kwaliteitscommissie adviseert waar het gaat om visies en kaders rond de thema's natuur, landschap, recreatie, cultuurhistorie en gebieden. Daarnaast kan de commissie de inhoudelijke en beheerstechnische afwegingen bespreken. De Kwaliteitscommissie is in 2020 drie keer bijeen geweest.

De Remuneratiecommissie heeft de zelfevaluatie van de RVT voorbereid en een (positief) beoordelingsgesprek gevoerd met de directeur-bestuurder. Ter voorbereiding van het beoordelingsgesprek heeft de Remuneratiecommissie gesproken met het MT, heeft de directeur-bestuurder een zelfevaluatie geschreven en heeft de Remuneratiecommissie kennisgenomen van de ingevulde vragenlijsten die de directeur-bestuurder heeft uitgezet bij zijn MT-leden over zijn functioneren,

In 2019 is de werving gestart voor twee nieuwe leden van de RvT. Specifiek is gezocht naar kandidaten met respectievelijk een financieel profiel en een breed bestuurlijk profiel. Bij de werving hebben we ons laten ondersteunen door een werving en selectiebureau. De functie van de leden van de RvT is onbezoldigd. Met ingang van 1 januari 2020 is Lida Schelwald aangetreden. Zij is tevens lid van de Kwaliteitscommissie en de Remuneratiecommissie. Per 21 april is Anton Lok gestart op het financiële profiel. Hij is tevens lid van de Audit Commissie. Voor de twee nieuwe leden van de Raad van Toezicht is er een inwerkprogramma georganiseerd. In dit kader waren er twee excursies, een naar de Pampushout en het Lepelaarplassegebied en de ander naar het Urkerveld, Urkerbos en de Rotterdamse Hoek. Hieraan hebben meerdere leden van de Raad van Toezicht deelgenomen.

Eind 2020 is afscheid genomen van Mariëlle van Aggelen. Wij bedanken haar voor inzet. Op verzoek van de Raad van Toezicht zullen Truus Sweringa en Leendert van Bloois na 2020 maximaal twee jaren langer aanblijven aansluitend op hun tweede termijn. Op deze wijze is de continuïteit van de Raad van Toezicht beter geborgd en de opvolging meer gespreid.

De Raad van Toezicht dient het eigen functioneren jaarlijks te evalueren, dit mede in het licht van de (maatschappelijke) omgeving en de ontwikkelingen daarin. Elke twee jaar gebeurt dat onder begeleiding van een extern deskundige. In 2020 heeft er een interne evaluatie plaatsgevonden. Ter voorbereiding is gebruik gemaakt van een vragenlijst die door alle RVT-leden en de directeur is ingevuld. Hier zijn discussiepunten uitgehaald. Tijdens deze evaluatie is kritisch gekeken naar het eigen functioneren en het samenspel tussen RvT, directeur en werkorganisatie. De behoefte is uitgesproken om te gaan werken met een bestuursopdracht en een dashboard te ontwikkelen om hiermee de resultaten goed te kunnen monitoren. Ook het belang van een goed evenwicht tussen opgaven en middelen wordt onderstreept.

De impact van corona heeft 2020 tot een zeer bijzonder jaar gemaakt. Veel activiteiten en vergaderingen zijn digitaal geweest. Fysieke ontmoetingen, zeker in grotere groepen, waren dit jaar veelal niet mogelijk. Contacten vanuit de Raad van Toezicht met personeel hebben daarom beperkt en meer bilateraal of in kleine groepen plaatsgevonden. De traditionele Regiobijeenkomsten, waar meer dan 1.000 begunstigers op afkomen, hebben geen doorgang kunnen vinden. In plaats daarvan is een goed bezochte livestream bijeenkomst geweest met meer dan 600 aanmeldingen.

Naast de ieder jaar terugkomende onderwerpen uit de Planning en Control cyclus heeft de Raad van Toezicht met de directeur-bestuurder intensief van gedachten gewisseld en besluiten genomen over de volgende onderwerpen:

- De risico's en het risicomanagement door de organisatie, o.a. bij de grotere projecten die Het Flevo-landschap op zich neemt en in het bijzonder rondom de projecten in het kader van het Programma Nieuwe Natuur.

- In 2020 is een risico-analyse uitgevoerd onder begeleiding van een extern deskundige. Risico's zijn hierdoor expliciet in beeld gebracht, alsmede de wijze om die maximaal te pareren. Daarnaast is deze analyse de grondslag geweest voor een actuele bepaling van de noodzakelijk geachte continuïteitsreserve.
- Vermogensbeheer en toetsing aan het beleggingsstatuut. Het beleggingsstatuut is aangepast, zodat langdurige reserves voor een beperkt deel in aandelen belegd kunnen worden. Dit zorgt voor een betere risicodekking.
- Het directiestatuut is aangepast, zodat vervanging van de directeur-bestuurder formeel geborgd is, ook in onverwachte situaties.
- De verwerving en ruiling van gronden in het kader van de doelstelling en de financiering daarvan.
- Het aanstellen van een separate controller, rechtstreeks ressorterend onder de directeur-bestuurder en rapporterend aan Raad van Toezicht.
- De samenwerking met andere partijen zoals Landschapsbeheer Flevoland, LTO (Land- en Tuinbouw Organisatie), Stichting ERF, Staatsbosbeheer, de culturele sector.
- Werving van middelen voor de doelstellingen, onder andere sponsoring, subsidie van Provincie en anderen. Besteding van eigen middelen.
- De ontwikkeling van de organisatie als geheel.

Wij hebben als Raad van Toezicht aandacht voor de criteria van en de discussie over goed bestuur en de governance regels in de non-profit sector en volgen de ontwikkelingen in het kader van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland. Ook de criteria van het CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving) worden nauwlettend gevolgd. Wij zijn bijzonder verguld met de financiële bijdrage van Postcode Loterij Nederland. Deze bijdrage is zeer belangrijk om bijzondere en grote projecten te kunnen uitvoeren en meer activiteiten gericht op een breed publiek te kunnen aanbieden.

De korte lijnen naar, de samenwerking met en de bijdragen van de Provincie Flevoland worden zeer gewaardeerd. De Raad van Toezicht wil ook het belang van de goede samenwerking met gemeenten en waterschap benadrukken. Het samen optrekken met collega groene organisaties met respect voor elkaars kwaliteiten en aanvullend op elkaars competenties is eveneens van groot belang.

Stichting Flevo-landschap is evenals de andere provinciale landschappen en de landschapsbeheer organisaties aangesloten bij Landschappen NL, de gezamenlijke koepel. Landschappen NL zorgt onder andere voor de landelijke belangenbehartiging en is tevens het forum waar veel informatie en kennis onderling gedeeld wordt tussen de lid-organisaties. Dit gebeurt op elk niveau, waaronder op het niveau van directeur-bestuurder en Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht wil nadrukkelijk haar grote waardering uitspreken voor de wijze waarop medewerkers en vrijwilligers zich hebben ingezet en het vele werk dat zij hebben verricht, ondanks de bijzondere en beperkende omstandigheden als gevolg van corona. De werkorganisatie heeft veerkracht getoond en is in staat om flexibel en adequaat met soms sterk gewijzigde omstandigheden om te gaan.

Het in 2019 opgestelde en vastgestelde Beleidsplan 2020-2023 etaleert een stevige ambitie en geeft tegelijkertijd richting aan de inzet van de organisatie. Veel resultaten zijn door de enthousiaste inzet en betrokkenheid van medewerkers bereikt. De Raad stelt met genoeg vast dat onze begunstigers en andere

stakeholders het werk en de resultaten van Het Flevo-landschap waarderen. Wij willen de medewerkers en directeur-bestuurder bedanken voor hun inzet. Door hen kunnen de kansen, die zich voor natuur en landschap in Flevoland voordoen, benut worden.

Belangrijk voor Het Flevo-landschap zijn de vrijwilligers. Door hun inzet maken zij extra dingen mogelijk bij het beheer van natuur, landschap en cultuurhistorie. Dit heeft impact op de beleving van bezoekers uit Flevoland en andere provincies. De liefdevolle inzet en betrokkenheid van vrijwilligers inspireren en maken meer mogelijk dan wij alleen zouden kunnen. Het Flevo-landschap staat midden in de samenleving. Wij koesteren de natuur die wij beheren en ontvangen elk jaar miljoenen bezoekers in onze gebieden. Dat zou niet mogelijk zijn geweest zonder de hulp, inzet en bijdragen van alle betrokkenen, provincie Flevoland, de vele vrijwilligers en al onze begunstigers en bedrijfsrelaties. Hen allemaal willen wij heel hartelijk bedanken voor hun inzet en de resultaten die daarmee bereikt zijn in 2020.

*Namens de Raad van Toezicht,
Truus Sweringa, voorzitter*

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

2. Samenstelling raad van toezicht en relevante nevenfuncties

De Raad van Toezicht is 30 december 2012 ingesteld. Leden van de Raad van Toezicht zijn niet bezoldigd.

Raad van Toezicht (per 31-12-2020)

Lid	Functie	Nevenfuncties vanuit functie:	Nevenfuncties
Mw. G.N Sweringa (voorzitter, remuneratie commissie)	Directeur-bestuurder woningcorporatie stichting Oost Flevoland Woondiensten Tot 1 april 2020	<ul style="list-style-type: none"> Stichting Leefbaarheidsfonds OFW (bestuurder en voorzitter) Groene Huisvesters, overlegplatform ministerie BZK, Aedes en groene corporaties (lid) Kandidaatstellingscommissie Aedes (lid) Adviesraad Regionale Energie Strategie Flevoland namens de Flevolandse woningcorporaties (gedeeld lidmaatschap samen met bestuurde Centrada) Provincie Flevoland – Flevolandse energie agenda Strategische Klankbordgroep Duurzamer Wonen; Aedes (lid) Tot 1 april 2020	<ul style="list-style-type: none"> Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Kampen Dronten - Almere College (lid Raad van Toezicht, voorzitter remuneratiecommissie) bestuurslid van de stichting Unie van Provinciale Landschappen
Mw. M. van Aggelen (kwaliteitscommissie)	Directeur Nederlandse Vereniging van Dierentuinen		<ul style="list-style-type: none"> Bestuurder Steunfonds Long Alliantie Nederland (onbezoldigd) Bestuurder Zeister Muziekdagen (onbezoldigd) Bestuurslid Avolare Wildopvang en Educatie Bestuurder Vrienden van de Internationale School voor Wijsbegeerte
Dhr. L.T. van Bloois (voorzitter audit commissie)	Toezichthouder		<ul style="list-style-type: none"> Voorzitter Raad van Commissarissen Woningstichting Naarden Lid Raad van Commissarissen Stichting Lefier Lid Raad van Toezicht Zorggroep Apeldoorn e.o. Lid Raad van Toezicht Stichting Maeykehiem
Dhr. A.J. Lok (Audit Commissie)	Director Bureau Vaktechniek Accountants Baker Tilly (Netherlands) N.V.		

<p>Mevrouw A.J.M. Schelwald-van der Kley (kwaliteitscommissie, remuneratie commissie)</p>	<p>Directeur Schelwald-van der Kleij BV/ Envision-S en Diaita</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Part-time Docent Neurobiologie CAM-Instituut
<p>Dhr. J. Leentvaar (kwaliteitscommissie)</p>	<p>Toezichthouder en adviseur</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Emeritus hoogleraar UNESCO-IHE - Institute for Water Education in Delft • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Welzijn Lelystad • Lid Raad van Toezicht Stichting De Natuur en Milieufederaties • Bestuurslid CADRE (toetsing Rotary International water projecten in ontwikkelingslanden) • Voorzitter Vereniging van Zorgboerderijen Flevoland • Ambassadeur De Lelystadse Uitdaging.

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

B. Bestuursverslag 2020

1. Juridische structuur en governance

1.1 Juridische Structuur

De stichting heeft de naam Stichting Flevo-landschap en is statutair gevestigd te Lelystad. Gedurende het boekjaar 2020 hebben er geen wijzigingen in de statuten plaatsgevonden. Wel is het Directiereglement aangepast om vervanging van de directeur-bestuurder in voorkomende gevallen te borgen. De stichting kent een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder.

Dhr. B.G.M. Huisman is gedurende het gehele jaar directeur-bestuurder geweest. Hij heeft de volgende nevenfuncties.

- Bestuurslid FSC Nederland sinds oktober 2017
- Bestuurslid Stichting Namens de Natuur
- Lid Landschapsnetwerk Brummen (geen bestuur)

De directeur van Het Flevo-landschap vervult de volgende vertegenwoordigingen:

- Lid Bestuur Stichting Het Blauwe Hart,
- Lid Raad van Advies Toerisme Flevoland,
- Lid Bestuur Fauna Beheereenheid Flevoland.

1.2 Governance

Het Flevo-landschap is een door het CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving) erkend goed doel. Goede doelen leggen verantwoording af aan hun donateurs en de maatschappij over de besteding van de inkomsten. Eenduidige regels maken goede doelen transparant en verplichten tot een goede toelichting op de werkwijze en verantwoording van resultaten. Sinds 1 januari 2016 is er een Erkenningregeling Goede Doelen met nieuwe normen en gemoderniseerd toezicht. De meeste codes en richtlijnen van Goede Doelen Nederland zijn opgenomen in de normen van de Erkenningregeling.

Voor de leden van Goede Doelen Nederland gelden de volgende codes, regels en richtlijnen:

- SBF-code voor Goed Bestuur. SBF staat voor Stichting Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie, opgericht in 2011 met als doel het bevorderen van de maatschappelijke rol en betekenis van de filantropie binnen Nederland. SBF heeft een Code voor Goed Bestuur opgesteld, waaraan ook Stichting Flevo-landschap zich committeert.
- Richtlijn 650 en Richtlijn C2 (onderdeel van richtlijnen voor de jaarverslaggeving van de Raad voor de jaarverslaggeving) en aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 'kostentoerekening beheer en administratie'.
- Erkenningsregeling Goede Doelen (CBF).
- Regeling beloning directeuren van goede doelen.
- Richtlijn Financieel Beheer goede doelen.
- Handreiking verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik.

De Raad van Toezicht en de Bestuurder onderschrijven de drie principes van de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen en geven in deze verantwoordingsverklaring aan hoe Het Flevo-landschap hiermee omgaat. De drie principes zijn:

- a) Onderscheid toezicht, besturen en uitvoeren,
- b) Effectiviteit en efficiency van bestedingen,
- c) Omgang met belanghebbenden.

Ad a. Onderscheid toezicht, besturen en uitvoeren

Bestuurlijke organisatie

- Het Flevo-landschap hanteert een in de statuten vastgelegd toezicht door de Raad van Toezicht op de directie. De Raad van Toezicht heeft daarnaast een adviserende rol voor de directeur.
- De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de opstelling van het beleid en de uitvoering van het werk. De kaders hiervoor worden gevormd door de statutaire doelstellingen en het Beleidsplan 2020-2023. Deze worden jaarlijks uitgewerkt in een Jaarplan en Jaarbegroting, welke door de Raad van Toezicht worden goedgekeurd. De directeur is daarbij gebonden aan het Directiereglement.
- De leden van de Raad van Toezicht vervullen hun toezichtstaak voor een periode van maximaal vier jaren en zijn in principe eenmaal herbenoembaar. In 2014 is een rooster van aftreden ingesteld, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. De leden van de Raad van Toezicht vervullen hun functie onbezoldigd. Zij hebben wel recht op vergoeding van in hun functie gemaakte onkosten.
- De Raad van Toezicht vergadert minimaal vier keer per jaar. Ter voorbereiding van de vergaderingen functioneert een Audit Commissie bestaande uit twee leden van de Raad. Elke vergadering van de Raad van Toezicht is door de directeur en de voorzitter voorbereid.
- Ieder jaar voert de Remuneratiecommissie een functioneringsgesprek met de directeur. In het functioneringsgesprek wordt ook getoetst of voldaan is aan de regelingen beloningen van Goede Doelen Nederland.

- De kwaliteitscommissie adviseert de RvT over visies op de thema's natuur, landschap, recreatie en cultuurhistorie en de functies die daarbij een rol spelen alsook gebiedsvisies en beheerkaders.

Werkorganisatie

- De directeur opereert in de werkorganisatie samen met een Management Team (MT) dat wordt gevormd door de hoofden van de inhoudelijke afdelingen Beleid Kwaliteit Ontwikkeling, Beheer, Communicatie & Marketing en Bedrijfsbureau. In 2020 is een eigenstandige functie voor controller ingevoerd. De controller valt rechtstreeks onder de directeur-bestuurder en rapporteert aan de Raad van Toezicht. De controller sluit aan bij MT-vergaderingen met een financiële component. Het MT vergadert eens in de twee weken.
- De afdelingen kennen elk een eigen afdelingsoverleg.
- Het Flevo-landschap heeft momenteel géén Personeelsvertegenwoordiging (PVT). In 2018 heeft de PVT zichzelf opgeheven, vanwege te weinig actieve leden. Ondanks diverse oproepen daartoe, is er in 2019 en 2020 geen PVT geweest. Vanwege corona zijn groepsbijeenkomsten nauwelijks mogelijk geweest. Het informeren en consulteren van de werkorganisatie door de directie heeft daardoor noodgedwongen op andere manieren plaatsgevonden en meer individueel of in kleinere gezelschappen. De directeur schrijft gemiddeld één keer per 3-4 weken een informatieve mail aan alle medewerkers, met daarin genomen besluiten, diverse ontwikkelingen en behaalde resultaten.
- Er is binnen Stichting Flevo-landschap een vertrouwenspersoon aangesteld. Deze stelt een jaarverslag op. Het jaarverslag 2020 is besproken met de directeur-bestuurder en gedeeld met de voorzitter van de RvT. Er waren geen meldingen van ongewenst gedrag in welke vorm dan ook in 2020.
- In de werkorganisatie worden jaarlijks functioneringsgesprekken gevoerd tussen medewerkers en leidinggevendenden om de medewerkers optimaal te kunnen blijven inzetten en te stimuleren zich te blijven ontwikkelen.
- Het bezoldigingsbeleid van de medewerkers is vastgelegd in het Directiestatuut Flevo-landschap en conform de CAO Bos en Natuurbeheer.

Ad b. Effectiviteit en efficiency van bestedingen

Gerichtheid op doelstellingen

Het Flevo-landschap streeft naar een efficiënte en doelmatige besteding van de middelen voor de doelstellingen

- “beheer en recreatief gebruik natuur, landschap en cultuurhistorie”,
- “voorlichting en communicatie”,
- “herstel en ontwikkeling natuur, landschap en cultuurhistorie,
- “fondsenwerving”.

Zoveel mogelijk activiteiten van de organisatie zijn direct hierop gericht. Daarnaast zijn er activiteiten van bestuur en werkorganisatie die voorwaardenscheppend zijn voor een goede taakvervulling ten behoeve van de doelstellingen. Het Flevo-landschap is gecertificeerd natuurbeheerder voor SNL (Subsidiestelsel Natuur en Landschap). Dit betekent dat de werkprocessen verlopen conform het ontwikkelde Kwaliteitshandboek SNL.

Planning & control-cyclus

- Het Flevo-landschap hanteert een meerjarenbeleidsplan met een meerjarenbegroting. In 2019 is het vigerend beleidsplan 2020-2023 vastgesteld. Dit vormt de basis voor het jaarplan 2020.
- Jaarlijks wordt binnen het kader van het beleidsplan een Jaarplan en Jaarbegroting opgesteld met concrete (deels meetbare) doelen, bij voorkeur gericht op effecten dan wel inspanningen. Ten aanzien van kosten van natuurbeheer en publieksbereik worden kengetallen en prestatie-indicatoren opgenomen.
- Jaarverslag en jaarplan kennen dezelfde systematiek zodat de bereikte resultaten vergeleken kunnen worden met de voornemens.
- Eens per kwartaal wordt middels kwartaalrapportages met toelichting de voortgang en de prognose gerapporteerd en besproken binnen de Audit Commissie en de Raad van Toezicht.
- De Raad van Toezicht wordt elke vergadering, door de directeur, geïnformeerd over de voortgang op hoofdlijnen en over relevante afwijkingen.

Ad c. Omgang met belanghebbenden

Het Flevo-landschap ambieert een organisatie te zijn die in open wisselwerking met de maatschappelijke omgeving opereert. Zij ziet als maatschappelijke omgeving zowel de begunstigers, sponsors en vrijwilligers, alsook de beleidsmatige en bestuurlijke omgeving. Het Flevo-landschap informeert de belanghebbenden met diverse uitingen, waaronder: website, magazine, digitale nieuwsbrief, sociale media, jaarverslag en jaaroverzicht en folders over terreinen en onderwerpen.

Stakeholders

Het Flevo-landschap betreft de bestuurlijke en maatschappelijke omgeving bij de evaluatie en het formuleren van het beleid. Het Flevo-landschap participeert in uiteenlopende gremia en processen. Met regelmaat zijn er op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau contacten met de relevante overheden en collega's. Bij de afdeling communicatie is in 2020 een grotendeels nieuw team gestart. Nieuw is de start van een medewerker fondsenwerving particuliere markt. Op deze manier willen we zowel de zakelijke als de particuliere markt meer en beter betrekken bij de doelstellingen van Het Flevo-landschap.

Omgang met begunstigers en sponsors

- Het Flevo-landschap heeft een beleid t.a.v. sponsors geformuleerd. Met elke bedrijfsvriend wordt een contract afgesloten waarin prestaties en tegenprestaties worden benoemd. Met de Vrienden van Het Flevo-landschap wordt goed en regelmatig contact onderhouden.
- Jaarlijks vinden de Regiobijeenkomsten plaats in de provincie. Vanwege alle coronabeperkingen was dat in 2020 niet mogelijk. In plaats daarvan is in 2020 een livestream verzorgd. In een uitzending van een uur is met gemiddeld 400 kijkers teruggekeken op de vele activiteiten en vooruitgeblift naar de activiteiten in 2021. Vrijwel alle kijkers bleven van begin tot het eind aangesloten. De livestream is na afloop nog bijna 800 maal bekeken op YouTube.

- De organisatie kent een klachtenregeling en –registratie voor externen. Deze is primair gericht op klachten over fondsenwerving en bejegening van personen, maar wordt ruim gehanteerd. De geregistreerde klachten worden met regelmaat besproken in het MT. In 2020 zijn er géén klachten geregistreerd.

Vrijwilligers

- Corona heeft grote invloed gehad op de inzet van vrijwilligers. De bezoekerscentra zijn grote delen van het jaar gesloten of beperkt opengesteld geweest. Omdat bijeenkomsten in grotere groepen vaak niet mogelijk waren, was en is het een uitdaging om de communicatie en betrokkenheid gestalte te geven. Veel vrijwilligers missen het contact met het publiek enorm.
- Circa 150 vrijwilligers zetten zich in voor de doelstellingen van Het Flevo-landschap. Deels vanuit hobby en deels uit maatschappelijke betrokkenheid. Vrijwilligers zijn actief als gastheer/vrouw in de bezoekerscentra, als gids in de natuurgebieden, bij het inventariseren van flora en fauna en in het beheerwerk.
- Met elke individuele vrijwilliger wordt een vrijwilligerscontract gesloten waarin de wederzijdse verplichtingen worden benoemd. Dit is niet het geval waar het om vrijwilligers gaat die in het verband van een natuurvereniging actief zijn.
- Het Flevo-landschap heeft een Klankbordgroep Vrijwilligers, die tenminste elk halfjaar overlegt met het hoofd Communicatie & Marketing en de directeur. Dit jaar is onder meer gesproken over het vrijwilligersbeleid, de programmering natuurbeleving en de organisatieontwikkelingen.
- Ook weer vanwege corona hebben er in 2020 geen brede vrijwilligersbijeenkomsten plaatsgevonden. In kleinere groepen hebben wel bijeenkomsten plaatsgevonden, maar veel minder frequent dan gebruikelijk.

Interne communicatie

- In het MT-overleg vindt de beleidsvoorbereiding en besluitvorming binnen de werkorganisatie plaats. Van hetgeen besproken is, wordt een samenvatting op intranet geplaatst. Sinds medio 2019 stuurt de directeur gemiddeld elke 3-4 weken een mail onder de titel ‘post van de directeur’. Hierin deelt hij de MT-besluiten en geeft informatie over ontwikkelingen en contacten.
- In de afdelingsoverleggen wordt informatie binnen de afdelingen uitgewisseld en het werk voorbereid.
- Het Flevo-landschap beschikt over een intranet dat gebruikt wordt door medewerkers en vrijwilligers.

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

2. Het Flevo-landschap in kort bestek

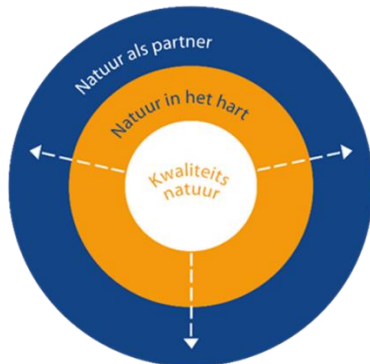
2.1 Beleidsplan 2020-2023

Eind 2019 is het beleidsplan 2020-2023 als richtinggevend kader voor het werk van Het Flevo-landschap vastgesteld met als titel *Veerkrachtige natuur dichtbij!*

Onze missie luidt *“Wij behouden, beschermen en beheren natuurgebieden, landschappen en cultureel erfgoed in Flevoland”*. Wij vinden dat natuur in een aantrekkelijk landschap de motor van een gezonde leefomgeving is. Met een groeiend aantal inwoners en een toenemende druk op onze groene omgeving houdt Het Flevo-landschap vast aan ruimte voor waardevolle en toekomstbestendige natuur.

Drie pijlers

Wij onderscheiden drie pijlers in onze ambitie. Allereerst dragen wij de verantwoordelijkheid voor onze eigen terreinen, waar we als natuurorganisatie kwaliteitsnatuur willen realiseren. De tweede pijler richt zich op de verbinding met mensen, primair de inwoners van Flevoland (Natuur in het hart). De derde pijler richt zich op de bijdrage die wij, met onze kennis en ervaring, kunnen bieden aan de grote uitdagingen in onze samenleving rond bijvoorbeeld biodiversiteit en klimaatadaptatie (Natuur als partner).

1. Kwaliteitsnatuur

We streven in onze natuurgebieden naar veerkrachtige ecosystemen met een grote biodiversiteit aan planten en dieren. Door natuurgebieden met elkaar te verbinden wordt de natuur sterker, wordt de biodiversiteit groter en groeit de kans op het voortbestaan van soorten. We monitoren voortdurend onze gebieden. Daar waar het kan laten we natuurlijke processen zoveel mogelijk hun eigen gang gaan. We creëren de randvoorwaarden waarbinnen natuur tot bloei kan komen. We passen de inrichting en beheer alleen aan als dat de natuur en onze leefomgeving ten goede komt. Flevoland bestaat dankzij ingrijpen van de mens. Ook de Flevolandse natuur kan niet bestaan zonder goed beheer.

2. Natuur in het hart

Onze natuurlijke omgeving is onze meest kostbare erfenis. Natuur heeft geholpen om vorm te geven aan onze geschiedenis, ons landschap, onze identiteit en onze economie. Het maakt mensen gezonder en verbetert de kwaliteit van leven. Het kunnen genieten van natuur is belangrijk. Natuurbeleving haalt het beste in mensen naar boven. Wij geloven dat een mooie ervaring zorgt voor betrokkenheid en bescherming van onze natuur. Het Flevo-landschap zorgt voor

beleving die mensen in het hart raakt. Hoe meer en hoe directer mensen natuur kunnen beleven, hoe groter de verbinding met de natuur is. En daarmee het besef dat onze natuur ertoe doet. Daar zetten we als natuurorganisatie op in.

3. Natuur als partner

Natuur, landschap en cultuurhistorie zijn essentieel in onze leefomgeving. In een evenwichtig ingerichte provincie zijn zij in balans met wonen, werken en recreëren. Als provinciale natuurorganisatie is Het Flevo-landschap partner in een speelveld waar maatschappelijke uitdagingen als klimaatverandering, bodemdaling en biodiversiteit in de komende jaren van grote invloed zullen zijn. Natuur kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze uitdagingen. Het Flevo-landschap zet haar kennis en ervaring in om samen de juiste oplossingen te vinden. We bereiken zoveel meer wanneer we elkaar inspireren, motiveren en positieve energie geven. Het Flevo-landschap is er om samen kansen te signaleren en te benutten.

Negen doelen

De komende vier jaar geeft Het Flevo-landschap handen en voeten aan haar ambities door het concreet aan de slag te gaan met de onderstaande negen doelen. Voor elk doel zijn een of meerdere indicatoren benoemd, zie tabel.

Tabel Overzicht beleidsdoelen 2020-2023, indicatoren en koppeling met CBF-doelstellingen

1 Kwaliteitsnatuur	2 Natuur in het hart	3 Natuur als partner
1.1 Versterken ecologische kwaliteit	2.1 Visie en beleid natuurbeleving	3.1 Biodiversiteit in samenhang
1.2 Realiseren nieuwe natuur	2.2 Programmeren natuurbeleving	3.2 Robuuste groene leefomgeving
1.3 Optimaliseren beheer	2.3 Natuur samen mogelijk maken	3.3 Klimaatadaptie en bodemdaling

Beleidsdoelen	Indicator	CBF-indeling
1.1 Versterken ecologische kwaliteit	a. Heldere visie en duidelijk beleid in een bosvisie en een graslandvisie. Goed doorlopen proces en draagvlak. b. Vier nieuwe initiatieven 'meer ecologische kwaliteit bereiken'; in de vorm van een project, (financiële) afspraken en of samenwerkingsverband.	1
1.2 Realiseren nieuwe natuur	a. Realisatie projecten Nieuwe Natuur: Urkerveld, Gouden Randen Pampushout, Noorderwold-Eemvallei en Schokland. b. Verzilveren kansen aanvullingen bestaande terreinen.	3
1.3 Optimaliseren beheer	a. Concrete leer- en ontwikkelstappen in beheercyclus van Het Flevo-landschap. b. Adequate inregeling van toezicht in de terreinen van Het Flevo-landschap. c. Plan van aanpak duurzame bedrijfsvoering Het Flevo-landschap + vier nieuwe initiatieven.	1
2.1 Visie en beleid natuurbeleving	Richtinggevende visie en helder beleid op het gebied van Natuurbeleving, bestaande uit 3 onderdelen: Natuurbelevingsplan, Recreatiebeleid en Plan Toekomstbestendige bezoekerscentra.	1

2.2 Programmeren natuurbeleving	Natuur in het hart van mensen krijgen door ontwikkeling van aanbod voor de bezoekers, waarbij we denken vanuit onze belangrijkste gebruikers.	2
2.3 Natuur samen mogelijk maken	<ul style="list-style-type: none"> a. Het behouden van huidige en het werven van nieuwe begunstigers en het vergroten van de sponsorbijdrage vanuit het bedrijfsleven. b. Inzet op actieve werving van vrijwilligers voor projecten en meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de vrijwilligersteams. c. Vier nieuwe initiatieven 'sámen doen'; in de vorm van een project, (financiële) afspraken en of samenwerkingsverband. 	4
3.1 Biodiversiteit in samenhang	Het Flevo-landschap draagt bij aan beeldvorming en initiatieven in onze provincie ter bevordering van de biodiversiteit.	3
3.2 Robuuste groene leefomgeving	Actieve lobby voor een groene provincie door het organiseren van bijeenkomsten en groene overleggen. En vinger aan de pols houden.	3
3.3 Klimaatadaptatie en bodemdaling	Het Flevo-landschap draagt bij aan beeldvorming en initiatieven in onze provincie in het oplossen van de maatschappelijke uitdagingen klimaatadaptatie en bodemdaling.	3

Koppeling CBF

Voor de verantwoording naar het CBF (Toezichthouder goede doelen) hanteert Het Flevo-landschap vijf doelstellingen. Deze indeling bepaalt de opbouw van onze jaarplannen en begrotingen, jaarverslagen en jaarrekeningen. Het betreft:

1. Beheer en recreatief gebruik van natuur, landschap en cultuurhistorie
2. Voorlichting en communicatie
3. Herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie
4. Fondsenwerving
5. Administratie en organisatie (als aparte taak toegevoegd).

2.2 2020 in kort bestek

Het jaar 2020 is voor onze gehele samenleving een bijzonder jaar geweest. De coronapandemie heeft zeer grote impact gehad op de samenleving als geheel en op iedereen persoonlijk. Hoewel Het Flevo-landschap in financiële zin beperkt geraakt is, is de impact in vele opzichten zeer groot geweest. Grote bijeenkomsten en vele tientallen publieksactiviteiten hebben geen doorgang kunnen vinden. Onze bezoekerscentra zijn grote delen van het jaar gesloten geweest en voor het overige zeer beperkt opengesteld geweest. Het contact met onze vrijwilligers is sterk gereduceerd en/of vervangen door een digitale vorm, die op sociaal vlak ronduit onbevredigend is. De medewerkers van Het Flevo-landschap hebben noodgedwongen meer thuis of anderszins geïsoleerd gewerkt. De sociale cohesie is daardoor onder druk komen te staan. Tegelijkertijd was de publieke belangstelling voor onze gebieden juist extra groot. Zodanig groot dat er af en toe te grote drukte ontstond, die meer toezicht vroeg. Er kwamen veel reacties van mensen die verrast waren door de prachtige natuur in hun directe woonomgeving, waarvan ze het bestaan tot nu niet kenden. Het leidde ook tot meer overlast, meer afval, ongewenste dumping en oneigenlijk gebruik van onze gebieden.

Ondanks alle beperkingen als gevolg van corona is ons werk 'gewoon' doorgegaan, zowel in het veld van onze prachtige gebieden als ten aanzien van het kantoorwerk en benodigde overleg. De digitale mogelijkheden van deze tijd zijn een ware uitkomst gebleken, ondanks de sociale beperkingen. We kunnen zelfs stellen dat we in 2020 heel veel mooie resultaten hebben weten te realiseren. In deze paragraaf een paar highlights.

Rond Schokland hebben we dankzij een grote grondruil met het Rijks Vastgoed Bedrijf en de provincie ruim 100 hectare agrarische grond kunnen verwerven. Daarmee realiseren we meer dan 50% van de totale opgave, waarvan we de kern verworven hebben. Dit is een grote stap in het realiseren van het project: het borgen van de archeologische bodemschatten in combinatie met prachtige natuur.

Het Urkerveld, ook onderdeel van het Programma Nieuwe Natuur Flevoland, is opgeleverd en samen met de gemeente Urk is het nieuwe fietspad over de dijk, door het Urkerveld en langs het P. Van der Lijn Reservaat gerealiseerd en geopend.

De eerste fase van de robuuste ecologische verbindingszone tussen Kromslootpark en Lepelaarplassen is in uitvoering gekomen en vrijwel volledig uitgevoerd. Op een prachtige plek is het landschapskunstwerk *Cityscape follows Manscape* van Lieke Frielink geopend.

Voor het tweede opeenvolgende jaar hebben er zeearenden gebroed in de Lepelaarplassen. Daar zijn we ongelooflijk trots op. Net zoals we trots zijn op de enorme ecologische rijkdom van veel van onze gebieden. Dat werd door meer mensen en organisaties gezien. In 2020 was er heel veel media-aandacht voor onze Flevolandse natuur in tal van landelijke programma's en ook vanuit Omroep Flevoland.

Op het gebied van duurzaamheid hebben we mooie stappen gezet. Op ons kantoor in het Natuurpark zijn bijna 150 extra zonnepanelen gelegd. Daarnaast hebben we kantoormeubilair kunnen maken van hout uit onze eigen bossen. Samen met een houtondernemer werken we aan mogelijkheden om meer lokaal en duurzaam geproduceerd hout een mooie, hoogwaardige bestemming te geven in eigen provincie.

Qua organisatie zijn we in 2020 in meerdere opzichten sterker geworden. In 2018 en 2019 waren er nog veel personele wisselingen. In 2020 zijn alle afdelingen goed bezet met veel kwaliteit bij medewerkers. De afdeling Communicatie is helemaal op stoom gekomen. Intern hebben we een grote stap gezet in een andere structuur en sturing van onze vele activiteiten. Dat heeft ook geleid tot een andere begroting voor 2021 en biedt meer inzicht en grip op de activiteiten. We hebben hiermee onze basis steviger gemaakt, zodat we samen met onze partners nog beter aan onze doelstellingen te werken: Flevoland samen nog mooier maken!

2.3 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid en wordt in ieder geval gezien vanuit de onderdelen: strategie, operationeel, financieel, financiële verslaggeving, en wet- en regelgeving. Een vast onderdeel van de periodieke voortgangsrapportages van de projecten is een

risicoparaagraaf. Directeur en Raad van Toezicht zijn goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en zijn van mening dat met de interne risicomanagement- en controlesystemen de organisatie-brede risico's worden beheerst.

De belangrijkste strategische risico's voor Het Flevo-landschap zijn het behoud van een goede relatie met de provincie Flevoland en belangrijke sponsors en een goede reputatie in de Flevolandse samenleving. Operationele risico's betreffen de rechtmatigheid van de te besteden subsidies en de grote projecten in het kader van het Programma Nieuwe Natuur. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt periodiek plaats. In 2020 heeft een uitgebreide risico-inventarisatie plaats gevonden waaraan een financiële impact en kans is gekoppeld. Deze berekening dient tevens als basis voor het bepalen van de benodigde continuïteitsreserve.

2.4 Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Het beleggingsbeleid is vastgelegd in het beleggingsstatuut. In 2020 is in het beleggingsstatuut opgenomen dat naast obligaties ook aandelen en alternatieve beleggingen deel kunnen uitmaken van de beleggingsportefeuille. Het doel van het belegde vermogen, namelijk instandhouding van het belegde kapitaal inclusief inflatiecompensatie, kan op deze wijze beter gehaald worden met per saldo een lager risico. Het gewijzigde beleggingsstatuut is in de vergadering van de Raad van Toezicht op 30 oktober 2020 vastgesteld en goedgekeurd.

Het basisvermogen, dat op lange termijn intact dient te blijven, is belegd met de doelstelling om waardegroei te genereren met een beperkt risico. Het vermogensbeheer is sinds 2014 ondergebracht bij twee vermogensbeheerders die het beheer uitvoeren op basis van het statuut. De vermogensbeheerders rapporteren schriftelijk en lichten mondeling toe in de vermogensbeheercommissie (VBC). Op kwartaalbasis geeft de vermogensbeheerder inzicht in de samenstelling van de effectenportefeuille, welke besproken wordt in de VBC. Daarbij wordt verantwoording afgelegd over het beheer en getoetst ten opzichte van het beleggingsstatuut. De directeur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Het beleid ten aanzien van het vermogensbeheer is vastgelegd in het 'Protocol Vermogens Beheer Commissie'. De Raad van Toezicht kent een Financiële Audit Commissie die besprekingen rond het beleggingsbeleid en de uitvoering van het vermogensbeheer in de Raad van Toezicht voorbereidt.

Over 2020 is het doel om het belegd vermogen op peil te houden gerealiseerd, ondanks de zeer lage rente en de koersmutaties wegens Covid-19.

Met betrekking tot duurzaam beleggen sluit Het Flevo-landschap zich aan bij de "Richtlijn financieel beheer Goede Doelen" van Goede Doelen Nederland. Het beleggingsbeleid wordt inhoudelijk neergelegd bij een externe vermogensbeheerder die een goed onderbouwde visie heeft m.b.t. de volgende algemene duurzaamheidscriteria: bescherming van natuur, het milieu en klimaat, sociale misstanden zoals kinderarbeid, het schenden van mensenrechten, het schenden van werknemersrechten, dwangarbeid en discriminatie.

2.5 Toekomst

Flevoland is en blijft een dynamische provincie, er gebeurt ongelooflijk veel en er kan ook nog heel veel. Het Nationaal Park Nieuw Land heeft in korte tijd veel aanzien gekregen. In 2021 zal duidelijk worden of de Oostvaardersoevers gerealiseerd kunnen worden en in welke vorm. Dat is belangrijk voor het Markermeer en voor de Lepelaarplassen. Dankzij een bijdrage vanuit het Fonds Verstedelijking Almere 2.0 kunnen wij invulling geven aan de ontwikkeling van de Almeerse Poort in het Lepelaarplassegebied en aan de toekomst van De Trekvogel.

De projecten in het kader van het Programma Nieuwe Natuur Flevoland vragen volop aandacht. We willen verdere stappen zetten in de verwerving van gronden aan de zuidkant van Schokland. In Noorderwold willen we bijdragen aan een robuuste groene zone langs de contouren van de voormalige Eem, als onderdeel van een nieuwe woonwijk.

Onze eigen gebieden worden volwassen. We moeten anders gaan beheren en bijsturen. De waterhuishouding vraagt in meer gebieden structureel aandacht en soms grote ingrepen.

Er is veel aandacht voor groene thema's, zoals biodiversiteit, klimaatadaptatie, bodemdaling, te hoge stikstofdepositie, meer aandacht voor natuur binnen de landbouw, aanpassingen in de waterhuishouding om droogte te kunnen weerstaan. Maar ook de woningbouwopgave van 100.000 woningen, de ontwikkeling van Amsterdam Bay Area, de stedelijke uitbreiding van Lelystad als Hoofdstad van de Nieuwe Natuur. Dat vraagt om goed nadenken over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland en de positie en waardering van natuur daarbinnen. Het Flevo-landschap wil daarin partner zijn en opkomen voor de belangen van natuur en landschap.

Het Flevo-landschap is financieel gezond en blijft daarbij permanent alert op beheersing van kosten en het werven van aanvullende middelen. We willen veel, maar moeten prioriteiten stellen in wat we aankunnen. We zoeken nadrukkelijk meer partnerschappen met bedrijven en organisaties die samen met ons ondernemend aan de slag willen in onze natuurgebieden of met producten daaruit.

De manier van werken die wij nastreven – transparant, effectief, in wisselwerking met de samenleving – vraagt een goed toegeruste organisatie. Professionalisering en stroomlijning en automatisering van werkprocessen maakt daar deel van uit. Het doel is immers om zo veel mogelijk resultaten in de doelstellingen te bereiken, en daarmee te werken aan een in alle opzichten gezonde en veerkrachtige samenleving.

Corona

Corona is sinds 2020 niet meer weg te denken uit onze samenleving. De impact van corona zal ook in 2021 zeer groot zijn. Het Flevo-landschap heeft afhankelijk van het crisisniveau verschillende maatregelen getroffen. Naar verwachting zal dat in 2021 nog steeds nodig zijn, de vraag is in welke mate. Naast de persoonlijke hygiëne en afstandsregels ligt in het verschiep dat we veel moeten thuiswerken, elkaar beperkt of zelfs niet kunnen ontmoeten en we vooral digitaal met elkaar moeten communiceren.

Voor onze praktische werkzaamheden buiten, in onze terreinen, heeft dit beperkt invloed. Wel zien we een verschuiving naar meer toezicht en opruim- en herstelwerkzaamheden door vormen van ongewenst gebruik en dumpingen van allerlei soorten afval.

De impact is zeker groot op onze bezoekerscentra. In de eerste lockdown hebben we die gesloten. De openstelling van de Gesteentetuin en de Trekvogel is tot nu toe nog niet op het oude niveau terug. Onze bezoekerscentra draaien op vrijwilligers en die horen veelal tot de kwetsbare groep in relatie tot corona. Daarom zijn de bezettingsroosters moeizaam te vullen. Ook vragen de bezoekerscentra om praktische aanpassingen van de ontvangstruimtes en protocollen. Onze vrijwilligerscoördinatoren uit de werkorganisatie hebben hier veel werk aan. Het zal moeten blijken hoe dit zich ontwikkelt.

Voor onze contacten en overleggen onderling en met derden en voor de overige kantoorwerkzaamheden heeft het digitaal werken grote invloed. Het is moeilijk in te schatten wat de impact hiervan op langere termijn is. Op het eerste gezicht gaat er niets fout, maar we merken wel dat nieuwe ontwikkelingen en de creativiteit en interactie die daarvoor nodig is, op zijn minst sterk geremd worden. Ook de cohesie binnen de organisatie wordt geraakt door de coronacrisis. De onderlinge contacten zijn sterk uitgedund. Voor sommigen is dat een probleem. In het algemeen leunen we nog op de gezamenlijkheid die we vooral vóór de coronacrisis hebben opgebouwd. We zijn erop gericht om vooral de energie en arbeidsvreugde erin te houden.

Het is onzeker wat de coronacrisis voor onze financiële situatie betekent. De directe impact is in vergelijking met onze jaaromzet en in vergelijking met vele andere sectoren beperkt. Een globale inschatting is dat voor 2020 de directe financiële impact rond de € 70.000 zal liggen aan met name inkomstenderving. Indirect is er ook financiële schade, bijvoorbeeld sponsors die door de crisis failliet gaan. Ook heeft de crisis invloed op de waarde van onze beleggingsportefeuille, waarin langdurige reserves zijn belegd. We kunnen nu niet overzien of en hoe eventuele bezuinigingen in beheervergoedingen en andere financiële bijdragen door overheden ons in de toekomst gaan raken.

Natuur dichtbij

HET FLEVO LANDSCHAP

3. Doelrealisatie 2020

De navolgende rapportage geeft inzicht in de voortgang van de doelstellingen. Een andere structuur van onze activiteiten heeft geleid tot een andere indeling van doelstellingen binnen onze begroting 2021. Hierdoor is in de onderstaande tabellen de kolom begroting 2021 weggelaten.

3.1 Doelstelling Beheer en recreatief gebruik natuur, landschap en cultuurhistorie

Aan de basis van Het Flevo-landschap staan altijd natuur en landschap en het beheer en verder ontwikkelen daarvan. Dat is het fundament dat Het Flevo-landschap in staat stelt om een actieve rol in de Flevolandse samenleving te spelen. Deze basis - zorg voor natuur en landschap - is de constante in het werk van de organisatie. Hierin wordt ook het leeuwendeel van de middelen en inzet aangewend. Het beheer is gericht op de natuurwaarden, maar ook op het recreatief gebruik van natuurgebieden. Als professionele organisatie is Het Flevo-landschap SNL-gecertificeerd.

te besteden aan doelstelling	realisatie 2019	begroting 2020	Realisatie 2020
1 Beheer en recreatief gebruik van natuur, landschap, cultuurhistorie	1.931.967	2.262.455	2.022.166

Doel Versterken ecologische kwaliteit (1.1)	
<i>Indicator 1.1 a: Heldere visie en duidelijk beleid in een bosvisie en een graslandvisie. Goed doorlopen proces en draagvlak.</i>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 starten we met het opstellen van een bosvisie. Hiervoor hebben we minimaal 2 jaar nodig. Daarbij stellen we een externe adviesraad samen. 	<ul style="list-style-type: none"> In de loop van 2020 is de keuze gemaakt om geen uitgebreide bosvisie te maken, maar de beschikbare tijd voor kaderstelling te besteden aan meerdere thema's zoals biodiversiteitsbevordering in terreinen zoals de Burchtkamp en Vogelweg en in samenhang met beleid van derden zoals de provinciale bossenstrategie.
Doel Versterken ecologische kwaliteit (1.1)	
<i>Indicator 1.1.b: Vier nieuwe initiatieven 'meer ecologische kwaliteit bereiken'; in de vorm van een project, (financiële) afspraken en of samenwerkingsverband.</i>	

<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> • We intensiveren het contact met de pachters en zoeken gezamenlijk naar werkwijzen die bijdragen aan meer ecologische kwaliteit op onze gras- en akkerlanden. • We zijn reeds in gesprek met LTO en FAC om vanuit onze eigen gebieden de bredere omgeving te betrekken in deze doelstelling. Dit continueren we in 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zowel bij de Burchtkamp, Schokland en de Paddenpoelen zijn we intensief met de pachters in gesprek om deze gebieden ecologisch maar ook landbouwkundig optimaal in te richten. De pachters denken actief mee met de bouwplannen en het beheer (zie ook 3.1). • Er wordt door ons geparticipeerd met een 15 meter brede strook over een lengte van ruim drie kilometer (5ha) natuur/landbouw aan de Vogelweg. Dit is onderdeel van een groter project aangevraagd door zes agrarische bedrijven waarbij wij ons beperken tot de vijf hectare. De FAC is hier nauw bij betrokken.
<ul style="list-style-type: none"> • We participeren in de Verkenning Oostvaardersoever, ten behoeve van ecologische kwaliteitsverbetering van het Markermeer in relatie tot de Lepelaarplassen (en Oostvaardersplassen). 	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben volop deelgenomen aan het werkteam van Oostvaardersoever, informatie-wensen-oplossingen geleverd en getoetst. Eind 2020 zijn de eerste contouren van het zogenaamde Voorkeursalternatief en Voorkeurseindbeeld getekend. De verkenning wordt vervolgd in 2021.
<p>Doel Optimaliseren beheer (1.3)</p> <p><i>Indicator 1.3.a: Concrete leer- en ontwikkelstappen in beheercyclus van Het Flevo-landschap</i></p>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> • De laatste jaren hebben we veel tijd gestoken in het verbeteren van de pachtcontracten. Dit jaar wordt toegevoegd dat bij contracten met maaibeurten er vóór de eerste maaibeurt contact moet zijn geweest tussen pachter en verpachter. Daarnaast wordt er extra gelet of de pachter zich aan het aantal maaibeurten houdt of bijvoorbeeld de 10% niet maaien respecteert. We gaan dan ook van investeren in het contract naar investeren in het contact. • Hetzelfde geldt voor eigendomsgrenzen: in 2020 gaan we verder met het stap voor stap doorvoeren van structureel benodigde correcties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is met 95% van de pachters contact geweest. Er is ook meer toezicht geweest op de uitvoering van het contract. Het effect was dat 10% van het oppervlak gedurende het jaar niet is gemaaid, maar vaak in de laatste ronde toch nog werd meegenomen. Dit geeft aan dat we blijvend contact met (en toezicht op) de pachters moeten hebben.

	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben twee afstudeerders via Kendes een plan van aanpak opgesteld. Dit vormt de basis voor het aanpakken van de misstanden en het structureel controleren van de eigendomsgrenzen. In het eerste kwartaal 2021 zal Kendes ondersteund door de terreinbeheerders starten met de uitvoering van het plan.
<ul style="list-style-type: none"> Het kwaliteitshandboek SNL actualiseren. Hierin houden we zowel op inhoud als werkprocessen onze beheercyclus tegen het licht. 	<ul style="list-style-type: none"> Conform de afspraken met de Stichting Certificering SNL hebben wij ons interne Kwaliteitshandboek Natuurbeheer geactualiseerd. Hiermee zijn we weer goed toegerust om onze werkprocessen adequaat uit te voeren.
<p>Doel Optimaliseren beheer (1.3)</p> <p><i>Indicator 1.3.b: Adequate inregeling van toezicht in de terreinen van Het Flevo-landschap.</i></p>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> We gaan provinciebreed in gesprek over een gezamenlijke aanpak van toezicht in natuurgebieden en de rol van Het Flevo-landschap daarin. 	<ul style="list-style-type: none"> We hebben geparticipeerd in de verkennende gesprekken van de omgevingsdienst over samenwerking op het gebied van toezicht. Ook hebben we meegewerkt aan het onderzoek van de provincie naar een samenwerkingsmodel uitgevoerd door Eiffel. Zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau is er actief input geleverd.
<p>Doel Optimaliseren beheer (1.3)</p> <p><i>Indicator 1.3.c: Plan van aanpak duurzame bedrijfsvoering Het Flevo-landschap + vier nieuwe initiatieven.</i></p>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> We zetten de restproducten van beheer in als grondstof voor de lokale landbouw. Het streven is om in 2020 minimaal 80% van het maaisel zo te hebben weggezet. Gebouwen met geschikte daken voor zonne-energie zijn voorzien van zonnepanelen. De Kubota is vervangen door een elektrische variant en er het aandeel elektrisch gereedschap (bv motorzaag, bosmaaier) is gestegen. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is gehaald. Verder is het gelukt om met behulp van Bokashi ons (ruige) maaisel om te zetten naar een grondstof. Het proces moet echter efficiënter. De eerste gesprekken hierover zijn gestart. De overgebleven ruimte voor zonnepanelen op kantoor is volledig ingezet (146 panelen extra). Gezien de snelle ontwikkeling van de techniek kiezen we voor een meerjaren aanpak voor de overige gebouwen. De Kubota is vervangen door een elektrische versie. Er is gezocht naar een goed alternatief voor de Toro alleen is deze niet gevonden. Wel ligt er een voorstel om

<ul style="list-style-type: none"> We gaan in gesprek met partners om het vrijgekomen hout bij de bosbeheerwerkzaamheden lokaal te verwerken. 	<p>over te gaan van diesel naar biodiesel. Dit wordt in het eerste kwartaal van 2021 behandeld.</p> <ul style="list-style-type: none"> Bij de inrichting van het kantoor met flexplekken zijn de bureaubladen gemaakt van esenhout uit eigen gebied. En er is een nieuwe vergadertafel van kersenhout gemaakt eveneens uit eigen gebied. Verder hebben we een partij essen uit het Tollebekerbos laten verzagen en drogen tot timmerhout voor eigen gebruik met een lokale partner. In 2021 gaan we kijken hoe we dit nog verder kunnen verwerken of zelfs thermisch verduurzamen.
<p>Doel Visie en beleid natuurbeleving (2.1)</p> <p><i>Prestatie-indicator 2.1: Richtinggevende visie en helder beleid op het gebied van Natuurbeleving, bestaande uit drie onderdelen: Natuurbelevingsplan, Recreatiebeleid en Plan Toekomstbestendige bezoekerscentra</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> Natuurbelevingsplan: in 2020 starten we met de ontwikkeling van aanbod voor onze bezoekers waarbij denken vanuit de bezoeker het startpunt is, met het hogere doel voor ogen: <i>Natuur in het hart van mensen krijgen</i>. Aangezien we jaren op een andere manier gewerkt hebben, wordt 2020 het pilotjaar waarin we starten, leren, ontwikkelen en finetunen. Recreatiebeleid: in 2020 maken we een plan van aanpak en onderdelen van ons recreatiebeleid. De eerste herijkingsvragen hierbij zijn o.a. Hoe maken wij in onze gebieden de natuur het best beleefbaar? Wie zijn onze doelgroepen? Plan Toekomstbestendige Bezoekerscentra: aan de hand van scenario's voor onze drie bezoekerscentra, willen we toekomstbestendige plannen ontwikkelen, waarbij we o.a. oog hebben voor verdienmodellen, de rol die de bezoekerscentra kunnen hebben t.a.v. ons hogere doel <i>Natuur in het hart van</i> 	<ul style="list-style-type: none"> De ontwikkeling van het natuurbelevingsplan heeft vertraging opgelopen door personele wisselingen. Er is al wel een start gemaakt, maar het plan wordt in Q2 van 2021 afgerond. Het natuurbelevingsplan omvat tevens de onderdelen Recreatiebeleid en het Plan Toekomstbestendige Bezoekerscentra. “De natuur in het hart krijgen’ is al wel de basis van waaruit we werken als het gaat om het bieden van natuurbeleving aan onze bezoekers. De ontwikkeling van onbegeleide producten krijgt veel meer focus: we helpen mensen op weg om zelf de natuur in te trekken, door o.a. het aanbieden van wandelroutes en suggesties om nieuwe gebieden te gaan ontdekken. Ook ontwikkelen we arrangementen voor fietsers.

<p><i>mensen krijgen</i> en de ontwikkelingen in de omgeving (Nationaal Park Nieuw Land, WEC Schokland).</p>	<ul style="list-style-type: none"> In Q4 2020 zijn de assortimenten van onze bezoekerscentra grondig aangepast. Hiermee denken we meer omzet te gaan realiseren, omdat de assortimenten beter aansluiten op wat bezoekers willen kopen.
<p>Taak Regulier terreinbeheer</p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<p><u>Algemeen</u> Het Flevo-landschap beheert circa 5.100 hectare bestaande natuur, landschappelijke elementen en cultureel erfgoed. Het Flevo-landschap heeft voor elk natuurgebied een beheerplan. Deze zijn leidend voor de dagelijkse werkzaamheden. De resultaten worden getoetst via de evaluatie van de beheerplannen conform de SNL-systematiek.</p> <ul style="list-style-type: none"> In de moerassen is het sturen op de waterhuishouding en cyclisch vegetatiebeheer het belangrijkste. In de bossen wordt geïntegreerd bosbeheer toegepast gericht op versterken van natuurwaarde en recreatiewaarde. Houtproductie is geen doel op zich. Inkomsten uit vrijkomend hout worden ingezet voor natuurbeheer. Op de graslanden wordt pacht als beheerinstrument ingezet, gericht op het versterken van de natuurkwaliteit. Dat vraagt om goede afstemming met de agrarische pachters en toezicht op de geleverde diensten. Waar nodig vindt aanpassing van de pachtcontracten plaats. Landschappelijke elementen en wegbeplantingen worden naar hun aard (laan, struweel, bosjes) beheerd. Waar nodig worden laanbomen vervangen of gesnoeid. Onderhoud aan paden, bruggen en terreinmeubilair is een vast punt in het beheer. In het onderhoud van cultureel erfgoed (monumenten en landschapskunstwerken) zijn de meerjarenonderhoudsplannen leidend. 	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn geen grote ingrepen in de moerasgebieden gedaan. Het cyclisch maaien is wel opgepakt e.e.a. van deze werkzaamheden lopen door in de winter van 20/21. Ook zijn er voorstellen voor bijvoorbeeld de Lepelaarplassen meegenomen in de plannen voor Het Lepelaarplasseengebied. In 2020 zijn de lastige strookjes langs de A6 in de NOP aangepakt en weer veilig gemaakt. Een intensieve klus met weinig economisch rendement. Verder zijn de ingrepen kleinschaliger van aard dan andere jaren en vraagt de essentaksterfte nog altijd de nodige aandacht. De gekapte essenpercelen in het Vaartsluisbos, het Larserbos en de langs A6 zijn opnieuw aangeplant. Ook waar verzwakte populieren zijn gekapt, zijn nieuwe bomen geplant. Naast zieke essen zijn er ook problemen met fijnsparren. Zeker 40% van de sparren in ons beheer zijn slachtoffer van de letterzetter. Deze zijn inmiddels weggehaald Er is begonnen met het herstel van het Greppelveld. Een deel van de bestaande greppels zijn gereviseerd en de eerste resultaten zijn bemoedigend. Landschappelijk elementen uitgevoerd conform planning. De populieren aan de vogelweg zijn opgesnoeid en er is een deel (500m) van de houtige vegetatie teruggezet in de tochtstrook.

<ul style="list-style-type: none"> • Bij de gehouden dieren en hun leefgebieden is er primaire aandacht voor het welzijn en voldoende zichtbaarheid (ten behoeve van publiek en check gezondheid). Daarnaast voor het vastleggen van de ontwikkelingen in het registratiesysteem. 	<ul style="list-style-type: none"> • De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is een onderzoek gestart naar de scheepswrakken met een archeologische monumentstatus. Wij hebben voor de wrakken met deze status (aanvullend door de monumentenwacht) een overzicht laten maken met daarin de staat van onderhoud. Als terreinbeheerder wordt je geacht de wrakken van opgaande beplanting en riet te vrijwaren. Een en ander ook naar aanleiding van het meekomen van twee wrakken in het nieuwe gebied Gouden Randen. • De archieven van de gehouden dieren zijn voor een flink deel in Zims verwerkt of op een andere wijze digitaal gearchiveerd. Ook zijn oude en nieuwe protocollen/draaiboeken voor bijvoorbeeld transport aangepast en vastgelegd. Dit met dank aan de ondersteuning van een zeer betrokken vrijwilliger. Verder is er met de landelijke 'wisentengroep' nagedacht over hoe in Nederland om te gaan met surplus.
<p><u>Aandachtspunten 2020</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conform het vernieuwde bruggenplan zal het onderhoud en waar nodig vervanging van de bruggen plaats vinden. Ook worden de wegen en paden die aan groot onderhoud toe zijn aangepakt. • In beheerregio Noord zetten we het beheer conform de beheerplannen voort. We hebben specifiek aandacht voor de contacten met de gemeenten en derden zoals een kunstenaarsvereniging en burens. • De kade in het Toppad krijgt extra aandacht (aanvullen en ophogen) en daarmee ook het waterpeil. • In het Knarbos wordt aangeplant ten behoeve van de vlindercorridor. • Extra inzet Zuid: najaar 2019 worden de ingrepen in Grutto-, en Gorzenveld geëvalueerd. Al naar gelang de uitkomst van deze evaluatie zal het beheer worden uitgevoerd. Eventuele benodigde investeringen worden voorbereid en verkend. De bandbreedte van de maatregelen variëren van niets doen, 	<ul style="list-style-type: none"> • Het bruggenplan is conform planning uitgevoerd. Het beheerpad aan de zuidkant van Schokland is gerenoveerd waardoor de landbouwgebieden nu goed bereikbaar zijn zonder gebruik te hoeven maken van het erf van de beheerschuur. • Contacten lopen goed, bij reuring over het faunabeheer op Schokland is samen met Stichting Faunabeheer Flevoland (SFF) een voorlichtingsbijeenkomst gehouden. Verder is er contact met Urk over het speelbos en de paden in het Urkerbos en de ATB-route. • Aanplant van het Knarbos is naar begin 2021 verplaatst in verband met de late levering van plantmateriaal. • Toppad is conform planning aangepakt. • De ingrepen van het Grutto-, en Gorzenveld zijn geëvalueerd. De conclusie is dat de doelen van het Gorzenveld niet te realiseren zijn met haalbare technische ingrepen. Bij het vernieuwen van het beheerplan zullen nieuwe doelen worden vastgesteld op basis van de huidige situatie. Bij het Gruttoveld is gebleken dat bij een droog voorjaar de wintervoorraad water te snel verdwijnt waardoor er als het ware er een ecologische val ontstaat. Er is gezocht naar een betaalbare oplossing om water aan te kunnen voeren. Tot die tijd wordt er gewerkt met mobiele pompen maar dit is een dure arbeidsintensieve maatregel gebleken.

<p>beheren met een nieuwe pomp tot en met het zoeken naar een nieuw doel voor de gebieden.</p> <ul style="list-style-type: none">• Vooruitlopend op de doorontwikkeling van de Burchtkamp wordt er gestart met een nieuwe pachter. Wij gaan meer integraal beheren en het begrazingsgebied wordt uitgebreid door - naast de weides - ook een aantal struwelen te laten meebegrazen.• Larserbos: de weide inclusief enkele delen van het bos worden integraal begraasd. Het gebied is er in 2019 voor ingericht, zodat het in 2020 voor het eerst jaarrond kan worden begraasd.• Natuurpark: er zal druk worden gezocht naar kansen om de aanwas van de wisenten te kunnen verplaatsen naar nieuwe projectgebieden.• Grote Trap: inrichting is gereed en gaat in 2020 in beheer met onder andere begrazing. Aangezien dit gebied flink op de kop is gegaan en bijna twee jaar uit het reguliere beheer was, zal dit samen met de nieuwe pachter(s) meer inspanningen vragen dan andere jaren.• Pampushout: inrichting projectgebied is nu definitief gereed. In 2020 zal het beheer volledig in eigen handen zijn en meer inspanning vragen dan in de tijd voor het project. Ter ondersteuning willen wij onder andere gebruikmaken van vrijwilligers voor bijvoorbeeld het maaiwerk. Dit jaar zullen we leren wat het gebied aan (extra) beheer nodig heeft en hoe we dit verder in de toekomst goed kunnen bemensen.• Nieuwe Natuur: hier komen zeer waarschijnlijk nieuwe kavels in beheer. Nieuwe aanplant en eventuele akkernatuur zal bij aanleg maar zeker ook bij het beheer de nodige extra mankracht en aandacht vragen.	<ul style="list-style-type: none">• Op de Burchtkamp is gestart met een nieuwe pachter. Dit loopt prima. Ook het Larserbos wordt inmiddels begraasd.• Er is voor de wisenten een transport in voorbereiding met eigen dieren en dieren van derden. Het natuurpark zal als verzamelpunt dienen vanwaar het transport naar een natuurpark in Denenmarken vertrekt.• De Grote Trap is gereed met uitzondering van de beplanting. Wij hebben de verplichting voor de aanplant overgenomen van de aannemer tegen een prima vergoeding. Deze zal in 2021 worden aangelegd. De onderhoudsovereenkomst met provincie en waterschap is opgesteld. Vanaf het voorjaar hebben we de eerste begrazing al ingezet.• In het Pampushout hebben we de eerste (vaste) vrijwilligers geworven die ondersteunen met maaien en andere hand- en spandiensten.• Er is gestart met ondersteuning van het toezicht op het werk vanuit het beheerteam Zuid bij o.a. de Gouden Randen. Het beheer van het eerste deel zal in 2021 worden overgenomen. In verband met het aanpassen van het bestemmingsplan is besloten om nog niet te gaan aanplanten bij Noorderwold-Eemvallei. We wachten hier de ontwikkelingen bij de gemeente Zeewolde af en gaan verder met de akkernatuur.
--	---

Taak Kaderstelling terreinbeheer	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<p><u>Kaderstelling</u> Om planmatig en systematisch te kunnen werken, hebben we actuele beheerplannen en kaders nodig en zijn we gericht op leren en ontwikkelen. Dit betekent dat we in 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • conform planning de beheerplannen voor de volgende gebieden actualiseren: Schokland, Kamperhoek, Toppad, Observatorium Robert Morris en Gorzenveld. • ons databeheersysteem CMSi blijven ontwikkelen tot een verlengstuk van de beheerplannen en een handzaam informatiesysteem voor het dagelijks beheer. • data leveren aan de Nationale Databank Flora en Fauna. • conform planning het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)-monitoringsplan 2017-2022 voor de gebieden Casteleynsplas, Natuurpark, Wilgenbos/eiland, Wilgenreservaat en Grote Trap uitvoeren. • bijdragen leveren aan de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water en Doelen-Overige-Wateren (Waterschap Zuiderzeeland is trekker). • ons eigen beleid (visies, kaders, richtlijnen) inzichtelijker en toegankelijker maken. 	<ul style="list-style-type: none"> • In 2020 zijn de evaluaties en de beheerplannen voor Flevohout en Knarbos opgesteld. • Ten behoeve van de verschillende uitvoeringsvarianten in de Verkenning Oostvaardersoevers hebben we strategieën uitgestippeld voor de verbetering van de waterhuishouding in de Lepelaarplassen en de vismigratie tussen het Markermeer en de binnendijkse polder. • De beleidsregel voor het plaatsen van bijenkasten in onze terreinen is vastgesteld. • Alle pachtcontracten zijn gecheckt op compatibiliteit met SNL en overige kaders zoals onze beheerplannen. • CMSi: Er is geïnvesteerd in de samenwerking tussen de vijf landschappen door een kernteam te formeren met daarin de afdelingshoofden van beheer. Dit team heeft de lead in het opstellen van service-level agreements (SLA's) voor nieuwe contracten en het komen tot een samenwerkingsovereenkomst (SOK). Inhoudelijk wordt de ontwikkeling van CMSi web (meer voor mobile devices) gevolgd en is er gestart met het verder verkennen van het vastgoed onderdeel. Er is ook gestart met het ontwikkelen van een langverwachte importtool voor waarnemingen in CMSi. Er zijn diverse webinars gevolgd. • De data van de SNL-karteringen van 2020 is opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en in onze eigen natuurdatabank. • Het SNL-monitoringsplan is uitgebreid met gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het nieuwe monitoringsplan is conform uitgevoerd. De monitoring in het Observatorium Robert Morris is in eigen beheer uitgevoerd in verband met corona. • Samen met Waterschap Zuiderzeeland, Provincie Flevoland en Tauw zijn het afgelopen jaar weer doelen opgesteld in het kader van de Kaderrichtlijn Water en Doelen-Overige-Wateren.

	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben meegewerkt aan de nieuwe stroomgebiedsvisie KaderRichtlijn Water Lepelaarplassen (KRW). Samen met het waterschap en de provincie is een nieuwe begrenzing en een nieuw plan opgesteld. • De provincie is in 2020 gestart met het opstellen van een nieuw Natura 2000-beheerplan Lepelaarplassen. Daarop zijn wij uiteraard nauw aangesloten. • Ook zijn monitoringsactiviteiten op en rondom Vliegveld Lelystad opgestart. Het Flevo-landschap heeft met de betrokken partijen overleg gevoerd.
--	--

overzicht areaal in beheer en verpachting	realisatie 2019	begroting 2020	realisatie 2020	Begroting 2021
totaal areaal in beheer (ha eigendom en erfpacht)	5.092	pm	5.140	pm
areaal met beheervergoeding SNL (ha)	4.327	4.327	4.336	4.336
beheervergoeding (SNL)	1.280.443	1.234.548	1.279.829	1.267.838
opbrengst verpachting	434.805	438.807	382.827	414.666

Natuur dicht bij
HET LEVO
LANDSCHAP

3.2 Doelstelling Voorlichting en Communicatie over natuur, landschap en cultuurhistorie

Voor communicatie zijn de komende beleidsperiode twee focusgebieden benoemd: Natuurbeleving en Fondsenwerving (Fondsenwerving wordt bij 4. nader uitgelegd). Ons hogere doel daarbij is de natuur in het hart van mensen krijgen. Hiermee willen we realiseren dat mensen zich meer bewust worden van de natuur, dat natuur een positieve bijdrage aan gezondheid levert en dat het geld kost om de natuur te beschermen, te ontwikkelen en mogelijkheden te bieden om ervan te genieten en te kunnen ontspannen. Belangrijk fundament voor dit uitgangspunt is een nieuwe programmering, waarbij denken vanuit de doelgroep centraal staat. In 2020 zijn we gestart met deze programmering.

te besteden aan doelstelling	realisatie 2019	begroting 2020	Realisatie 2020
2 Voorlichting en communicatie	787.410	1.073.207	689.482
<i>Waaronder eenmalige projecten</i>	<i>163.027</i>	<i>478.978</i>	<i>164.190</i>

De gerealiseerde bestedingen binnen de doelstelling voorlichting en communicatie zijn lager dan begroot. Enerzijds door enkele wisselingen in het personeel en anderzijds doordat een aantal projecten niet of later zijn gestart, zoals het maken van een corporate brochure, gebiedsbebording en programmering Pampushout.

Aantal vrijwilligers	realisatie 2019	begroting 2020	realisatie 2020
aantal vrijwilligers totaal*	152	150	148
aantal vrijwilligers bezoekerscentra, excursies en promotie	96	100	96
aantal vrijwilligers inventarisatie terreinen*	9+115	10	18
aantal (vaste) beheervrijwilligers	37	40	34

Doel Programmeren natuurbeleving (2.2)	
<i>Indicator 2.2: Natuur in het hart van mensen krijgen door ontwikkeling van aanbod voor de bezoekers, waarbij we denken vanuit onze belangrijkste gebruikers.</i>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>

<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling programmering 2020: 2020 wordt het pilot jaar, het jaar waarin we starten met de programmering die uitgaat van de belangrijkste doelgroepen van Het Flevo-landschap en ontwikkeld wordt met het hogere doel voor ogen: de natuur in het hart van mensen krijgen. • Ontwikkeling inspiratieprogramma ten behoeve van de gidsen vrijwilligers om hen te helpen en te inspireren om vanuit de excursies natuurbeleving te bieden: natuurervaringen die mensen raken. • Ontwikkelen, leren, bijsturen, finetunen ten behoeve van 2021 en daarna. Welke activiteiten worden goed ontvangen, wat hebben onze gidsen vrijwilligers nodig om de stap te maken naar het bieden van een natuurbeleving, zintuigen te laten prikkelen en interactie met de bezoekers te realiseren? • Er wordt een communicatieplan ontwikkeld om het Natuurbelevingsplan tot leven te brengen, onder de aandacht van onze bezoekers te krijgen en mensen in beweging te krijgen deel te nemen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Door corona hebben er nauwelijks activiteiten plaatsgevonden; excursies in groepen waren niet of nauwelijks toegestaan. Een uitzondering waren de brontexcursies, waarbij we denkend vanuit de doelgroepen én de mogelijkheden, zelfs privé-excursies voor gezinnen hebben ingezet. • In verband met personele wijzigingen op het vlak van het aansturen en inzetten van vrijwilligers, heeft de ontwikkeling van een inspiratie- programma voor vrijwilligers vertraging opgelopen. De noodzaak was er nu ook niet, omdat er geen excursies gegeven konden worden in verband met corona. • Ook het ontwikkelen van en bijsturen op activiteiten stond op een laag pitje wegens corona. • Aangezien het Natuurbelevingsplan na Q2 2021 gereed is, zal het communicatieplan daarop volgen. Wel is de ontwikkeling gestart om te komen tot communicatie die bijdraagt aan Natuur in het hart krijgen van bezoekers.
<p>Taak Corporate communicatie</p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Corporate uitingen realiseren om uit te dragen wie we zijn, wat we willen bereiken en wat men van ons kan verwachten. Middelen die hiervoor ingezet worden, zijn onder andere het jaarverslag, drie keer per jaar het magazine, twee keer per maand een digitale nieuwsbrief. • Zichtbaarheid is nodig om het begrip en het draagvlak voor natuurbeheer en -beleid te vergroten en de positieve rol die natuur bij recreatie en andere maatschappelijke vraagstukken kan spelen duidelijk te maken. Ook actieve betrokkenheid van burgers, ondernemers en partners kan 	<ul style="list-style-type: none"> • De corporate uitingen – jaarverslag, magazine 3x per jaar, nieuwsbrief 2x per maand - zijn conform planning gerealiseerd. Het magazine komt bij 13.500 huishoudens op de mat. • Gebieden van Het Flevo-landschap waren in 2020 regelmatig te zien op landelijke televisie. In april zond de KRO-NCRV Binnenstebuiten een reportage uit over UNESCO Werelderfgoed Schokland. In juni besteedde BNNVARA's 'Vroege Vogels' een hele uitzending aan onze gebieden in de Noordoostpolder. Het kunstprogramma 'Nu te Zien!' van AVROTROS bezocht Observatorium Robert Morris en KRO/NCRV Kindertijd (NPO Zappelin) bezocht in december het natuurpark.

logischerwijs pas ontstaan als men weet waarvoor men moet warmlopen.	
Taak onderhoud en optimalisatie Natuurbeleving	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> Onderhoud en optimalisatie van wandelroutes. In 2019 zijn we gestart om onze wandelroutes weer up to date te maken, zowel in de gebieden, als online. Nieuwe bewegwijzering helpt bezoekers op weg om te genieten van onze gebieden. In 2019 zijn we gestart met het Larserbos en Pampushout, in 2020 volgt onder andere de Kamperhoek. De Werkgroep Gebiedsbebording start in 2020 met een inventarisatie en vertaalt dit naar een plan van aanpak om de gebiedsbebording van al onze gebieden ook weer up-to-date te krijgen. Dit is een zeer omvangrijk project, een grondige aanpak is hierbij noodzaak. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is een vervolg gegeven aan het opknappen van de wandelroutes van Het Flevo-landschap. Diverse bestaande routes kregen nieuwe routepaaltjes en een nieuwe startpaal (bijvoorbeeld de route in het Larserbos). Ook werden er nieuwe routes aangelegd (zoals de Oerbosroute in het Wilgenbos). Het wandelrouteproject loopt door in 2021. De route in de Kamperhoek is uitgesteld, in verband met onderhoudswerkzaamheden aan de hoogspanningsleidingen van Tennet. De werkzaamheden duurden een jaar. In die periode was het gebied niet toegankelijk. De inventarisatie en de ontwikkeling van een plan van aanpak door de Werkgroep Gebiedsbebording zijn doorgeschoven naar 2021.
Taak Beheer Bezoekerscentra	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks beheer van de drie bezoekerscentra. Onze bezoekerscentra zijn de toegangspoorten voor onze gebieden. We ontvangen jaarlijks circa 60.000 bezoekers die informatie willen over onze gebieden en op weg geholpen willen worden over wat er te doen en te zien is. 	<ul style="list-style-type: none"> Helaas zijn onze bezoekerscentra een groot gedeelte van het jaar gesloten geweest in verband met corona. Wel hebben we vele bezoekers mogen ontvangen in onze gebieden, omdat extra veel mensen er juist op uitgetrokken zijn in de coronatijd.
Taak Aansturing vrijwilligers	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> Van de 150 vrijwilligers werkt het merendeel als gastvrouwen/heren in de bezoekerscentra, gidsen voor excursies en begeleiders bij activiteiten. Dit brengt diverse 	<ul style="list-style-type: none"> In verband met corona zijn onze vrijwilligers veel minder aan de slag geweest dan normaal: onze bezoekerscentra waren een groot gedeelte van het jaar dicht, er zijn nauwelijks excursies geweest en veel activiteiten waren afgelast.

HETFLEVO
LANDSCHAP

Natuur dichtbij

HETFLEVO
LANDSCHAP

3.3 Doelstelling Herstel en Ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie

Het Flevo-landschap wil een brug slaan tussen natuur en landbouw om de biodiversiteit op het platteland te vergroten en hiermee bijdragen aan de kwaliteit en diversiteit van natuur en landschap. Het Flevo-landschap wil bij de zorg voor natuur en landschap zowel de stedeling als de agrariër betrekken. Met inzet van de projecten van Programma Nieuwe Natuur Flevoland (PNN) zal Het Flevo-landschap bijdragen aan deze doelstelling. Het Flevo-landschap verkent ook los van PNN haar kansen voor uitbreiding van bestaande natuurgebieden of nieuwe terreinen die kunnen bijdragen aan versterking van natuur en landschap in Flevoland. Samenhang, samenwerking en hiermee kennisontwikkeling zal de kracht zijn om te komen tot duurzame systemen van natuur en landbouw die bijdragen aan biodiversiteit, een robuuste groene leefomgeving en inspelen op ontwikkelingen zoals bodemdaling en klimaatveranderingen.

te besteden aan doelstelling	realisatie 2019	begroting 2020	realisatie 2020 *
3 Herstel en ontwikkeling natuur, landschap en cultuurhistorie	5.315.697	4.765.129	18.052.969

- Inclusief € 16.497.522 grondverwervingen

Doel Realiseren nieuwe natuur (1.2)	
<i>Indicator 1.2.a: Realisatie projecten Nieuwe Natuur: Urkerveld, Gouden Randen Pampushout, Noorderwold-Eemvallei en Schokland</i>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> • In beheer nemen van Nieuwe Natuur Urkerveld. • Realisatie en in beheer nemen van de eerste Gouden Rand Galjoottocht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe Natuur Urkerveld: De natuurinrichting van Urkerveld is in 2020 later gestart door een combinatie van factoren; de afgifte van vergunningen liep vertraging op, vervolgens was het de eerste maanden van het jaar te nat om te starten met inrichten, daarna begon al vroeg in het voorjaar het broedseizoen. In augustus is gestart met het graafwerk en zijn de contouren van de nieuwe inrichting zichtbaar geworden. De afrastering is geplaatst. In 2021 zal nog de aanplant van groen plaatsvinden en met de aanleg van een parkeerplaats het project afgerond worden. • Gouden Rand Galjoottocht: Van project Gouden Randen langs de Pampushout is in 2020 de eerste Gouden Rand gerealiseerd. Het afgraven en het inzaaien van het nieuwe natuurgebied heeft plaatsgevonden. Begin 2021 zullen de laatste werkzaamheden en het afvoeren van grond plaatsvinden en zal deze Gouden Rand in beheer genomen worden.

<ul style="list-style-type: none">• Voorbereiding ontwerp van het tweede deeltraject Gouden Rand Noorderplassen.• Start aanleg eerste fase nieuwe natuur Noorderwold-Eemvallei en hiermee invulling geven aan de compensatieopgave in Noorderwold.• Nadere uitwerking van de planvorming voor fase 2 van Noorderwold-Eemvallei.• Verwerving van het eerste deel van de projectgronden voor Nieuwe Natuur Schokland. Uitvoeren van een meetplan ten behoeve van een waterhuishoudkundig plan.	<ul style="list-style-type: none">• Gouden Rand Noorderplassen: In 2020 heeft opnieuw afstemming plaatsgevonden met gemeente Almere over het ontwerp en de beoogde opgaven bij Gouden Rand Noorderplassen. Dit moet leiden tot een definitief ontwerp van deze tweede Gouden Rand.• Nieuwe Natuur Noorderwold eerste fase: Er is in 2020 gestart met de voorbereidende inrichting van de eerste fase Noorderwold. De compensatieopgave met bosaanplant heeft hiermee nog geen invulling gekregen, omdat dit wacht op de ruimtelijke procedures. Wel is door de inrichting van 35 hectare landbouwinclusieve natuur een omvorming van een deel van de eerste fase gestart en heeft dit bijgedragen aan vergroting van de biodiversiteit in het gebied.• Nieuwe Natuur Noorderwold tweede fase: In 2020 is verkend op welke wijze en waar de tweede fase Noorderwold ingevuld zou kunnen worden. Hiervoor is een bestuurlijk traject gestart met betrokken actoren (gemeenten, Oosterwold, waterschap, provincie, Staatsbosbeheer). Deze verkenning zal in 2021 afgerond worden.• Nieuwe Natuur Schokland: Voor NN Schokland geldt dat het gelukt is om ruim 100 ha projectgrond door ruiling in eigendom te verkrijgen en nieuwe ruilgronden in de nabijheid van Schokland te verwerven. Een deel van de verworven projectgronden wordt momenteel nog regulier verpacht. Het doel voor 2021 is om voor de verworven projectgronden pachtvrij te maken en om een volgend deel van de resterende projectgronden te verwerven. Er is in april 2020 een start gemaakt met het meten van de grondwaterstanden binnen en buiten het projectgebied. Deze metingen zullen minimaal twee jaar worden volgehouden en dienen als nulmeting. Verder is in 2020 een start gemaakt met onderzoek naar de beste methode voor het nathouden (beschermen) van de archeologische waarden die zich in de bodem bevinden.
---	---

<p>Doel Realiseren nieuwe natuur (1.2)</p> <p><i>Indicator 1.2.b: Verzilveren kansen aanvullingen bestaande terreinen</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkend wordt of er, in aanvulling op de opgave vanuit project Nieuwe Natuur Noorderwold-Eemvallei voor 206 hectare natuur, mogelijkheden zijn om rondom de oude Eemvallei meer natuur in combinatie met landbouw te kunnen realiseren. • Wanneer zich kansen voordoen, zal hier op ingespeeld worden. 	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn in 2020 geen concrete kansen verzilverd om natuurinclusieve landbouw ter kunnen realiseren. Het gebied Noorderwold-Eemvallei/Oosterwold wacht op beleidskeuzes voordat er ontwikkeling en vernieuwing komt.
<p>Doel Biodiversiteit in samenhang (3.1)</p> <p><i>Indicator 3.1: Bijdragen Het Flevo-landschap aan beeldvorming en initiatieven in onze provincie ter bevordering van de biodiversiteit</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsgerichte samenwerking met partners bij Nieuwe Natuur door uitvoering geven aan de samenwerking met partner ERF/Hemus in Nieuwe Natuur Noorderwold-Eemvallei door integratie van natuur en landbouw. • Bijdragen leveren aan het provinciale Actieplan Biodiversiteit. • Nader verkennen met agrarische partners en andere terreinbeherende organisaties wat we in Flevoland concreet in gang kunnen zetten. 	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2020 is in samenwerking met ERF/Hemus een uitwerking gemaakt van de plannen voor een experiment met agroforestry in Noorderwold-Eemvallei. De uitvoering hiervan zal in 2021/2022 plaatsvinden nadat hiervoor ook de ruimtelijke procedures zijn doorlopen. • In samenwerking met ERF is in 2020 de biologische strokenteelt in Noorderwold voortgezet en wordt hier praktijkervaring en onderzoek gedaan naar strokenteelt en de bijdrage aan natuurinclusieve landbouw. • In 2020 is in Noorderwold opnieuw ruimte geboden aan Akkerwaard voor het voortzetten van strokenteelt, akkernatuur en bloemenranden op de 'Vogelakker'. Hierbij wordt strokenteelt op reguliere wijze gecombineerd met natuurinclusieve landbouw om ervaring op te doen en praktijkvoorbeelden te geven aan akkerbouwers in Flevoland. • In 2020 heeft de provincie haar Actieplan Biodiversiteit grotendeels ingevuld. Het Flevo-landschap heeft haar kennis en expertise hierover in verschillende

	<p>bijeenkomsten en documenten gedeeld. In het bijzonder voor het concrete Gebiedsplan Biodiversiteit Lelystad Airport Businesspark.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We participeren in een project met Stichting De Vogelier waarbij wij vijf hectare grond in gebruik geven waar een natuurinclusief bouwplan op ligt. • In zowel de Burchtkamp als het Larserbos is in samenwerking natuurbegrazing ingezet als beheerinstrument. Dit draagt bij aan de ambitie van de pachter om te komen tot een gesloten kringloop. • Op Schokland is de pacht opgezegd van de zittende pachter. Hiermee is ruimte gemaakt voor meer innovatieve pachters, waarmee de eerste afspraken zijn gemaakt. Het gaat hier om pachters die meer <i>natuur-minded</i> zijn maar ook meer experimenteel (oude graanrassen, niet grondkerende landbouw) willen boeren. Ook is er ruimte gegeven aan Arjan Verschuren die brood bakt van lokaal geteeld graan.
<p>Doel Robuuste groene leefomgeving (3.2)</p> <p><i>Prestatie-indicator 3.2: Actieve lobby voor een groene provincie door het organiseren van bijeenkomsten en groene overleggen. En vinger aan de pols houden.</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdragen leveren aan de uitwerking van provinciale Omgevingsvisie. Het idee is dat er een provinciale Landschapsvisie komt. • Organiseren Zomeravondbijeenkomst 2020. • Het Flevo-landschap volgt de ontwikkeling van ruimtelijke plannen binnen Flevoland op de voet, waarbij de belangen van natuur, landschap en cultuurhistorie centraal staan. In dat kader zijn we ook actief in het samenwerkingsverband Het Blauwe Hart. 	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2020 heeft de provincie haar provinciale Landschapsvisie en Waterplan grotendeels ingevuld. Het Flevo-landschap heeft haar kennis en expertise hierover in verschillende bijeenkomsten en documenten gedeeld. • We hadden ons verheugd op het organiseren van de zogenaamde, inmiddels traditionele Zomeravondbijeenkomst. In verband met de coronaregels hebben we daar echter van afgezien. • Waar nodig en wenselijk heeft het Flevo-landschap overleg gevoerd en zienswijzen ingediend over ruimtelijke ontwikkelingen binnen Flevoland.

Doel Klimaatadaptatie en bodemdaling (3.3)	
<p><i>Prestatie-indicator 3.3: Bijdragen Het Flevo-landschap aan beeldvorming en initiatieven in onze provincie in het oplossen van de maatschappelijke uitdagingen klimaatadaptatie en bodemdaling.</i></p>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> • We verkennen in gesprek met Waterschap Zuiderzeeland wat Het Flevo-landschap kan bijdragen aan wateropvang en – buffering. • We verkennen in gesprek met Provincie Flevoland hoe het vergroten van de biodiversiteit kan bijdragen aan klimaatadaptatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • In de loop van 2020 heeft Het Flevo-landschap diverse gesprekken gevoerd over klimaatadaptatie en bodemdaling. Zowel met de Provincie, het Waterschap als de andere terreinbeherende organisaties. • Zowel met groene partners als met de Provincie is zeer regelmatig overleg gevoerd over biodiversiteitsplan, bossenstrategie, bodemdaling en klimaatontwikkeling. Het Flevo-landschap streeft een integrale visie na. Daarnaast worden projecten uitgevoerd, zoals de realisering van de Grote Trap, waar opvang van water gecombineerd wordt met brede natuurvriendelijke oevers. Dat is ook in het Urkerveld gerealiseerd.
Taak Herstel natuur	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Bosbeheer: er zal in 2020 meer dan regulier worden gewerkt aan bosvorming van populier en es. Es vanwege essentaksterfte en populier omdat deze in de eindfase zit en kwetsbaar wordt. Over de hele linie wordt er dan ook meer ingeplant. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is tussen de 10 en 15 hectare bos in- of doorgeplant. Helaas is er met de komst van de letterzetter een probleem bij gekomen voor de fijnsparren. Hiervan is dit jaar een aanzienlijk deel gekapt. Het aandeel van de sparren op het totale areaal is klein.

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

3.4. Doelstelling Fondsenwerving

De gebieden die Het Flevo-landschap beheert zijn van grote waarde voor de samenleving. Omgekeerd is de betrokkenheid van de inwoners weer van groot belang bij het behoud van natuur en landschap. Zonder breed draagvlak komen natuur en landschap op termijn onder druk te staan. Het Flevo-landschap werkt hard aan dit draagvlak.

We hebben voor de komende beleidsperiode twee focusgebieden voor communicatie benoemd: Natuurbeleving en Fondsenwerving. Ons hogere doel is de natuur in het hart van mensen krijgen. Als mensen meer geraakt worden door de natuur, zullen ze ook meer bereid zijn om (financieel) bij te dragen. Belangrijk fundament waar we in 2020 mee starten, is dan ook de ontwikkeling van een fondsenwervingsplan.

te besteden aan doelstelling	realisatie 2019	begroting 2020	Realisatie 2020
4 Fondsenwerving	3.960	49.391	15.826

Doel Natuur samen mogelijk maken (2.3)	
<i>Indicator 2.3.a: het behouden van huidige en het werven van nieuwe begunstigers en het vergroten van de sponsorbijdrage vanuit het bedrijfsleven.</i>	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> De werving van een fondsenwerfer is het startpunt om te komen tot een fondsenwervingsplan. De focus zal hier liggen op het behoud van huidige begunstigers en de werving van nieuwe begunstigers. Eind 2020 is het fondsenwervingsplan gereed. Het fondsenwervingsplan gaat structuur geven aan de dingen die we doen om mensen te behouden en te werven. Door beter te weten waar mensen warm voor lopen zullen we communicatiehaakjes vinden om afzeggingen van begunstigers te voorkomen en daarnaast mogelijkheden vinden om vaker de vraag te stellen of mensen begunstiger willen worden. Fondsenwerving zakelijke markt zal in 2020 meer aandacht krijgen, als het gaat om het werven van nieuwe zakelijke vrienden. 	<ul style="list-style-type: none"> Sinds oktober 2020 is er een fondsenwerfer Particuliere Markt in dienst gekomen. Hiermee is belangrijke expertise in huis gehaald. Dit gebeurde wel later in het jaar dan oorspronkelijk gepland. Het Fondsenwervingsplan Particuliere Markt is bijna gereed, in februari 2021 wordt het plan intern goedgekeurd. Op basis van vijf pijlers gaan we de komende jaren aan de slag om huidige begunstigers te behouden en nieuwe te werven.

<ul style="list-style-type: none"> In 2020 willen we ook meer aandacht besteden aan het aanschrijven van (vermogens)fondsen. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 heeft de focus gelegen op het behouden van huidige zakelijke vrienden en is de basis gelegd om in 2021 te komen tot een aanpak voor de zakelijke markt. In 2020 hebben we een externe fondsenwerver ingezet om fondsen aan te schrijven voor het project Leader Schokland. Dit loopt door tot in 2021.
<p>Doel Natuur samen mogelijk maken (2.3)</p> <p><i>Indicator 2.3.b: inzet op actieve werving van vrijwilligers voor projecten en meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de vrijwilligersteams.</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> Een plan om te komen tot zelfstandig werkende vrijwilligersteams is eind 2020 gereed. Welke stappen nemen we? Met welke groepen starten we? Welk kader krijgt een groep mee? Hoe wordt een team aangestuurd en begeleid? Idee is dat een bepaalde groep vrijwilligers (bijvoorbeeld gastvrouwen/herenteam) kaders meekrijgt vanuit SFL en dan aan de slag kan (uitdenken, plannen, organiseren). Zo krijgen vrijwilligers meer verantwoordelijkheid en zelfstandigheid en ontstaat er ruimte voor nieuwe ideeën en initiatieven. 	<ul style="list-style-type: none"> In verband met personele wijzigingen op het vlak van het aansturen en inzetten van vrijwilligers, heeft het plan om te komen tot zelfstandig werkende vrijwilligersteams vertraging opgelopen. De noodzaak was ook minder groot, omdat er geen excursies gegeven konden worden vanwege corona en de bezoekerscentra een groot deel van het jaar gesloten waren.
<p>Doel Natuur samen mogelijk maken (2.3)</p> <p><i>Indicator 2.3.c: vier nieuwe initiatieven 'sámen doen'; in de vorm van een project, (financiële) afspraken en of samenwerkingsverband.</i></p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> We zetten onze samenwerking met partners voort in 2020. Denk hierbij aan Uitgast, een muziekfestival dat plaatsvindt in het Natuurpark en waar muziek en natuur mooi samenkomen. Twee bijzondere samenwerkingen zijn onze partnerships in het Nationale Park Nieuw Land en UNESCO Werelderfgoed Schokland. 	<ul style="list-style-type: none"> Het klassieke muziekfestival <u>Uitgast</u> vond in 2020 noodgedwongen digitaal plaats. Bezoekers konden de gespeelde composities in Natuurpark Lelystad zien en horen via een speciale 'Muziekroute'. Met behulp van hun mobiele telefoon of tablet konden bezoekers bij elk podium een QR-code scannen waardoor de uitvoerende musicus, het ensemble en de gespeelde

<p>Voor beide gebieden met hun bijzondere status werken we nauw samen met meerdere organisaties en overheidspartijen. Voor het Nationaal Park Nieuw Land geven we verder invulling aan de gezamenlijke ontwikkelvisie. En voor Schokland is het gezamenlijke managementplan de leidraad.</p>	<p>compositie zichtbaar en hoorbaar werden. De borden met deze QR-codes zijn nog zeker tot medio 2021 beschikbaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben ons volop ingezet voor het Nationaal Park Nieuw Land. Alle voorbereidingen voor het Soortenjaar 2021 zijn getroffen. Eind 2020 is de intentieovereenkomst door alle partners getekend. De gezamenlijke partners hebben meerdere subsidieaanvragen gehoneerd gekregen. Dit geeft Het Flevo-landschap de mogelijkheid om concrete investeringsplannen in het gehele Lepelaarplasseengebied (inclusief het Vaartsluisbos, Wilgeneiland en Wilgenbos) te maken. De ruimtelijke Kwaliteitsgids geeft handvatten voor de verdere (ruimtelijke) invulling van het NPNL. • Het Werelderfgoed Schokland vierde in 2020 haar vijftiende verjaardag. Alle fysieke activiteiten zijn in verband met de coronamaatregelen afgezegd. Wel is er veel gerealiseerd in het kader van Nieuwe Natuur op Schokland, zie daarvoor paragraaf 3.3.
<p>Taak Onderhouden relatie met huidige (particuliere) begunstigers en zakelijke vrienden</p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • We houden onze huidige 12.000 begunstigers op de hoogte en betrokken door de inzet van verschillende communicatiemiddelen, zoals ons magazine dat mensen drie keer per jaar ontvangen, de digitale nieuwsbrief die tweewekelijks wordt verstuurd en de jaarlijkse Regiobijeenkomsten, waar circa 1000 begunstigers aanwezig zijn om geïnformeerd te worden over waar SFL mee bezig is, wat ze gerealiseerd heeft en wil bereiken in de toekomst. • We onderhouden het contact met huidige zakelijke vrienden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conform plan hebben we onze begunstigers op de hoogte gehouden via ons magazine en de nieuwsbrief. Dit jaar hadden we vanwege corona een digitaal alternatief ontwikkeld voor de Regiobijeenkomsten, Het Flevo-landschap Live, een uur natuur. Dit was een geslaagd experiment, 650 mensen hadden zich aangemeld, waarvan er gemiddeld 400 een vol uur gekeken hebben. De livestream werd zeer gewaardeerd. Deelnemers waren positief om op deze manier te horen waar Het Flevo-landschap het afgelopen jaar mee bezig is geweest en waar ze mee aan de slag gaat in 2021. • In 2020 hebben drie bedrijfsvrienden hun sponsorovereenkomst met Het Flevo-landschap verlengd.

eigen fondsenwerving	realisatie 2019	Begroting 2020	realisatie 2020	begroting 2021
begunstigers aantal	12.216	12.500	12.020	12.500
begunstigers bijdrage	227.539	250.000	228.874	250.000
nieuwe vormen fondsenwerving particulier	0	0	0	
bedrijfsvrienden aantal	16		11	
bedrijfsvrienden bijdragen	55.000	55.000	41.671	40.000
bijdragen giften en legaten	0	0	1.439	
bijdrage acties derden (Nationale Postcode Loterij)	937.500	937.500	937.500	937.500

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

3.5. Administratie en organisatie

De werkzaamheden voor ons terreinbeheer, kaderstelling, kwaliteitsbeheer, communicatie, marketing, gebiedsontwikkeling en fondsenwerving worden gedragen door onze ondersteunende bedrijfsorganisatie en het management van Het Flevo-landschap. Voor 2020 leggen we accenten in de ontwikkeling van onze organisatie.

te besteden aan doelstelling	realisatie 2019	begroting 2020	Realisatie 2020
5 kosten organisatie en administratie	1.176.617	478.411	1.090.270
<i>Waaronder eenmalige projecten</i>	<i>156.474</i>	<i>76.881</i>	<i>334.344</i>

De gerealiseerde bestedingen voor Organisatie en Administratie zijn hoger dan de begroting. In 2020 zijn er hogere personele kosten door uitval van personeel drukken deze kosten op de organisatie en er zijn over meer algemene uren geschreven. De inhuurkosten zijn hoger door vervangende inhuur, hogere HR advies kosten, juridisch advies en opstellen AVG. Verder zit de afwijking in de eenmalige projecten. Er is in 2020 veel geïnvesteerd in de organisatie ontwikkeling, waaronder het ontwikkelen van het nieuwe begrotingsformat. En heeft er een ICT migratie plaatsgevonden.

Taak bedrijfsvoering	
<i>Geplande prestatie 2020</i>	<i>Bereikte resultaten 2020</i>
<u>Algemeen</u> <ul style="list-style-type: none"> In de ondersteunende bedrijfsorganisatie worden de werkzaamheden uitgevoerd van het secretariaat, het MT, de facilitaire dienst, de financiële administratie, personeelszaken, ICT-ondersteuning en de facilitering van vrijwilligers. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is verder gewerkt aan een betere stroomlijning van interne processen en het verder digitaliseren daarvan. Begin 2020 was de functie afdelingshoofd-controller gecombineerd. Deze functie is gesplitst in een eigenstandige controllersfunctie, ressorterend onder de directeur-bestuurder, en een afdelingshoofd. Organisatieontwikkeling en ICT-migratie zijn twee grote projecten geweest in 2020.
<u>Aandachtspunten 2020</u> <ul style="list-style-type: none"> Start met Organisatie Ontwikkelplan, onder andere gericht op ontwikkeling van medewerkers. Optimalisatie van de bedrijfsprocessen met de nadruk op onderlinge samenwerking. Verder ontwikkelen van de automatisering van de bedrijfsprocessen. Efficiënt en ondersteunend. Verder ontwikkelen van papierloos werken. Aandacht voor duurzame digitale opslag en toegankelijke, betrouwbare informatie. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is een enorme stap gezet in het structureren en het anders sturen van de vele activiteiten die Het Flevo-landschap onder handen heeft. Dat heeft ook geleid tot een andere opzet van de begroting 2021. Dit is een grote inspanning geweest voor het MT. In 2021 wordt deze nieuwe opzet uitgerold, waarbij aandacht zal zijn voor begeleiding van de medewerkers. Eind 2020 heeft er een volledige ICT-migratie plaatsgevonden, waarbij samenwerking is gezocht en gevonden met Landschap Noord-Holland en Landschappen NL. Deze migratie is aangegrepen om thuiswerken van medewerkers te faciliteren (aanpassing hardware) en een grote stap te zetten naar papierloos werken. Zo is de goedkeuringsprocedure van facturen volledig

<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning starten naar toekomstbestendige en duurzame huisvesting. • Financiële informatie die inzicht geeft in de realisatie van de beleidsdoelen. 	<p>gedigitaliseerd. Een ICT-migratie is een ingrijpend proces, dat nog eens bemoeilijkt werd door strenge coronamaatregelen. Het is desondanks goed verlopen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Corona heeft geleid tot een drastisch lagere kantoorbezetting. Het heeft de mogelijkheden van allerlei vormen van digitaal overleg geopend en aangetoond dat dit vaak goed werkt. • Er is een nieuwe begrotingsopstelling ontwikkeld waardoor er meer zicht komt op waar we met elkaar bezig zijn en wat er van de organisatie wordt gevraagd. Dit vormt ook de basis voor een andere interne rapportage.
<p>Taak relatiebeheer</p>	
<p><i>Geplande prestatie 2020</i></p>	<p><i>Bereikte resultaten 2020</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • De Flevolandse overheden zijn belangrijke partners in natuur, landschap en cultuurhistorie. Het Flevo-landschap wordt door de overheden gezien als een betrokken organisatie die zich inzet voor Flevoland en zich daarbij niet beperkt tot de eigen belangen. Samenwerking met de overheden is een must bij de ontwikkeling van Nieuwe Natuur en de doorontwikkeling van bestaande natuurgebieden. Daarom acteren wij (pro)actief in het netwerk van de overheden. • Uiteraard vindt ook met de collega-natuurbeheerders en de andere groene organisaties afstemming en samenwerking plaats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met alle overheden (Provincie, de zes gemeenten en het Waterschap) wordt intensief samengewerkt. Met veel van deze partners vindt regelmatig regulier overleg plaats naast overleg rond specifieke onderwerpen en thema's. In deze overleggen worden projecten en initiatieven van Het Flevo-landschap besproken, beleidsontwikkelingen en initiatieven van de kant van de partner en algemene en politieke ontwikkelingen. Dit netwerk en de persoonlijke contacten binnen dit netwerk zijn van groot belang voor Het Flevo-landschap en de doelstellingen die zij nastreeft. • Er is structureel overleg met de Milieu Federatie Flevoland, IVN Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Hierin bespreken we gezamenlijke strategieën en acties op provinciaal niveau en de rolverdeling onderling. Daarnaast wordt er met vele partijen overleg gevoerd, vaak vanuit de projecten en activiteiten van Het Flevo-landschap.

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP

4 Bijlagen

A. Bezoldiging directie

Gegevens 2020	
bedragen x € 1	B. Huisman
Functiegegevens	Directeur- Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	106.824
Beloningen betaalbaar op termijn	7.920
<i>Subtotaal</i>	114.744
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	Nvt
Bezoldiging	114.744
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	Nvt

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	B. Huisman
Functiegegevens	Directeur- Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.841
Beloningen betaalbaar op termijn	7.202
<i>Subtotaal</i>	110.043
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
Bezoldiging	110.043

B. *Bijzonderheden exploitatie 2020*

- De jaarrekening en het jaarverslag 2020 zijn opgesteld conform RJ 650 (Fondsenwervende Instellingen).
- De subsidies van overheden zijn lager dan begroot omdat de uitvoering van een aantal grote projecten in de tijd zijn geschoven.
- De opbrengst van producten uit de terreinen is lager omdat vanwege de essentaksterfte er in voorgaande jaren meer houtkap heeft plaatsgevonden.
- De corona crisis heeft voornamelijk directe impact gehad op de inkomsten, waaronder verhuur, parkeren, winkelverkoop en excursies. Globaal is de financiële impact € 70.000.
- De gerealiseerde bestedingen binnen de doelstelling Beheer natuur, landschap en cultuurhistorie zijn lager dan de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet invullen van een vacatures en daarmee een lagere capaciteit. Daarnaast zijn er een aantal begrote zaken niet gerealiseerd waaronder aanplant, baggeren en het vervangen van een stuw.
- De gerealiseerde bestedingen binnen de doelstelling voorlichting en communicatie zijn lager dan begroot. Enerzijds door enkele wisselingen in het personeel en anderzijds doordat een aantal projecten niet of later zijn gestart, zoals het maken van een corporate brochure, gebiedsbebording en programmering Pampushout.
- De gerealiseerde bestedingen voor Organisatie en Administratie zijn hoger dan de begroting. In 2020 zijn er hogere personele kosten door uitval van personeel drukken deze kosten op de organisatie en er zijn over meer algemene uren geschreven. De inhuurkosten zijn hoger door vervangende inhuur, hogere HR advies kosten, juridisch advies en opstellen AVG. Verder zit de afwijking in de eenmalige projecten. Er is in 2020 veel geïnvesteerd in de organisatie ontwikkeling, waaronder het ontwikkelen van het nieuwe begrotingsformat. En heeft er een ICT migratie plaatsgevonden.
- Voor een verdere cijfermatige rapportage wordt verwezen naar de jaarrekening 2020. (Deel C)

Het Flevo-landschap streeft ernaar dat de kosten voor fondsenwerving maximaal 20% van de baten uit eigen fondsenwerving bedragen. Voor 2020 is de verhouding als volgt:

	2020	2019
	€	€
Baten eigen fondsenwerving	274.623	335.242
Kosten eigen fondsenwerving	- 15.826	- 3.960
Totaal eigen fondsenwerving	258.797	331.282
Kosten in % van baten eigen fondsenwerving	6%	1%

Het Flevo- landschap verwacht dat minimaal 75% van haar kosten besteed worden aan de doelstellingen. En zij streeft ernaar dat de kosten voor beheer en administratie maximaal 25% van het totaal zijn. Daarbij sluit zij aan bij de normen vanuit het CBF. Voor 2020 is de verhouding als volgt:

	2020	%	2019	%
	€		€	
Besteed aan doelstelling exclusief kosten verwervingen	4.266.706	79,39%	7.856.074	86,94%
Fondsenwervingskosten	15.826	0,29%	3.960	0,04%
Kosten beheer en administratie	1.091.594	20,31%	1.176.617	13,02%
Totale lasten exclusief kosten verwervingen	5.374.126	100%	9.036.650	100%

In 2020 is er zowel in absolute als in relatieve zin minder besteed aan de doelstelling en meer aan beheer en administratie. Deze verschuiving vindt zijn verklaring enerzijds in de personele wisselingen, waardoor er minder aan de doelstelling is besteed. Daarnaast zijn er eenmalig extra kosten gemaakt voor ontwikkeling van een nieuw begrotingsformat en een ICT migratie. Zowel de lagere besteding aan doelstelling als de hogere kosten voor beheer en administratie beïnvloeden het percentage besteed aan doelstelling negatief.

Dit jaarverslag is een uitgave van

Het Flevo-landschap

Postbus 2181

8203 AD Lelystad

Tel. 0320 - 286 111

Fotografie

Ernst Dirksen, Jasper Pluim, Fotostudio Wierd, Maarten Feenstra, InterAxxie Fotografie/Rolf Hendriks en Hans Boekhoff.

Natuur dichtbij

HET FLEVO
LANDSCHAP